

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№ 44 (3044)

П'ЯТНИЦЯ 7 березня 2003 року

Фото Богдана МАСЛЯНИКА.

Перший самодіяльний фестиваль вуличних виконавців «Пісні підземелля», ініційований всеукраїнською громадською організацією «Об'єднання гуманістів України», відбувся в Києві. Мета акції — привернути увагу громадськості до проблеми бідності в Україні.

Жінкам України

Дорогі співвітчизниці!

Сердечно вітаю вас з весняним святом — Жіночим днем.

Жінка в її різних іпостасях — матері, дружини, сестри, коханої — найблагословенніша з нас сущих. Буття кожної людини осяяне життєдайним жіночим началом. У радості й горі, щасті й недолі, статках і скруті ви — незрадлива наша опора, розрада і надія.

Шанобливе ставлення до жінки — органічна складова українського національного характеру, нашої моральності й духовності. Вона — вінець природи, святиня, ненька, господиня, подруга, трудівниця, берегиня родинного вогнища, уособлення найвищих людських чеснот.

Поступ держави, її динамічний економічний, соціальний і культурний розвиток неможливі без активної участі жінок, які становлять більше половини населення України. Верховна Рада України законодавчими засобами всіляко сприятиме підвищенню їх суспільної ролі і соціального статусу, забезпеченню прав, вирішенню проблем жінок, особливо тих, що стосуються участі у державному управлінні, трудових відносин, охорони материнства і дитинства, зміцнення сім'ї, полегшення побуту.

Бажаю вам міцного здоров'я, весняного настрою, добра, родинного щастя.

Голова Верховної Ради України Володимир ЛИТВИН.

ОФІЦІЙНО

Прем'єр їде до Москви

Прем'єр-міністр України Віктор Янукович має виїхати сьогодні до Москви для участі в засіданні змішаної україно-російської комісії зі співробітництва. Російську сторону на засіданні очолить голова уряду РФ Михайло Касьянов, **повідомляє «Інтерфакс-Україна»**. За підсумками засідання плановано підписати низку угод, зокрема, у сфері соціальної та гуманітарної співпраці, в галузі авіабудування та авіатехніки, транспортування нафти та газу.

Асамблея готова до роботи

Литовський Сейм у позачерговому режимі роботи ратифікував угоду про створення Литовсько-української парламентської асамблеї, повідомляє Бі-бі-сі. Верховна Рада, нагадаємо, зробила це кілька днів тому. Асамблея налічуватиме 30 членів: по 15 від кожної країни.

А сьогодні Президент Литви Роландас Паксас вирушає до Варшави, де має намір обговорити з Александром Квасневським не лише питання двосторонніх відносин, а й співпрацю у форматі Вільнюс—Варшава—Київ, взаємодію Литви і Польщі як «адвокатів» України в Євросоюзі і НАТО. У Вільнюсі також ведуть мову про можливість створення спільної для парламентів Польщі, Литви та України асамблеї на кшталт Балтійської.

ВІТАЄМО!

Шановні жінки—народні депутати України!

Рада Всеукраїнської професійної спілки народних депутатів України у Верховній Раді України, Профспілковий комітет профспілкової організації народних депутатів України IV(XV) скликання та народні депутати України всіх скликань щиро вітають вас із жіночим днем, святом весни — 8 Березня 2003 року.

Бажаємо вам весняного настрою, здоров'я, успіхів, особистого щастя та творчої наснаги.

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Мал. Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

НАПИШУ ВАМ І Я...

Спасибі, Ларисо Олександрівно!

У щирій вдячності за турботу й милосердя низько вклоняємося Ларисі Ященко, президенту громадської організації жінок-інвалідів «Донна». Лариса Олександрівна, сама перенісши тяжку операцію, вже багато років піклується про тих, хто потрапив у біду. Серцем сприймає біль і розпач, а часто безпорадність нових жертв хвороби століття — у недолі вона їм і мати, і сестра. Багатьом допомагає порадами, консультаціями, домагається пільг по інвалідності. Тисячі жінок здолали випробування завдяки Ларисі Олександрівні. Сила духу цієї жінки, мудрість осягнення і співчуття, готовність прийти на допомогу будь-якої хвилини допомагають людям розгледіти справжні цінності нашого життя. Спасибі, Ларисо Олександрівно, світла жінко, здоров'я вам, радості, сили й наснаги у творінні добра!

Світлана КОНДРАТЮК, Надія ЛИПІНСЬКА, Наталія КОСТІНА, Надія ГОЛОВНЬОВА.

Київ.

Душа і серце, й рідний край

Її блискучі краєвиди, очевидно, почалися з любові до краси, з бажання творити добро людям, утверджувати українську красу на кожнім своїм не лише пейзажнім полотні. Хоч природа в її українських пейзажах — це дух і душа найріднішого, це суть усього українського...

За своїм внутрішнім світом, мистецьким баченням і осяжністю художник Верховної Ради Наталка Лук'яньонок — полтавка, лубенського, образно кажучи, художнього полку. Так і хочеться її назвати Наталка Полтавка, бо увібрала в себе букву і дух центральної України, неповторну ліричну наснагу розкішної української природи.

(Закінчення на 3-й стор.).

■ *На підсумковій колегії Міністерства з питань надзвичайних ситуацій і у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи головував міністр Григорій Рева.*

Він застеріг: усім учасникам колегії акцентувати увагу потрібно не на результатах роботи за минулий рік, а на проблемах, які мали місце і постали у зв'язку з поєднанням Сил цивільного захисту і Державної пожежної охорони в єдину систему. Різномасштабних надзвичайних ситуацій техногенного характеру щороку виникає в нашій країні понад 500 і близько 300 — спричинених природними катастрофами. Впродовж останніх чотирьох років від пожеж, дорожньо-транспортних пригод, утоплень і нещасних випадків на виробництві загинуло близько 200 тисяч осіб. За два місяці нинішнього року загинуло 917, врятовано понад три тисячі осіб. Матеріальні збитки від надзвичайних ситуацій лише за минулий рік становили понад 750 мільйонів гривень.

Генерал-лейтенант Григорій Рева критикував передусім керівництво міністерства за допущені недоліки й прорахунки. Міністр закликав не говорити про реформування системи, а діяти рішуче й швидко.

Щоправда, тепер виразніше постає питання щодо доцільності подальшого виконання цим міністерством функцій, скажімо, соціального захисту «чорнобильців». Про це й численні проблеми нової державної сім'ї — в іншій нашій публікації, **повідомляє наш кореспондент Яків ГАЛЬЧЕНКО.**

■ *Минулого вівторка (4.03) у автосалоні ЗАТ «Запорізький автомобілебудівний завод» відбулася презентація нових модифікацій «Славути» — ЗАЗ-110308-40 та ЗАЗ-110308-42.* Як ми уже повідомляли, в їх конструкції використовують двигун МеМЗ, що відповідає сучасним екологічним нормам. Застосування цієї новинки разом з каталізатором та системою вловлювання парів бензину наблизило «Славуту» за технічними показниками до сучасних авто. Хоч у співвідношенні ціна—якість він, як стверджують його виробники, виграє — вдвічі-втричі дешевше іномарок свого класу.

Цього року запорізькі автомобілебудівники мають намір виготовити та реалізувати понад 50 тисяч автомобілів. За словами першого заступника голови правління ЗАТ «ЗАЗ» Миколи Євдокименка, цьому має посприяти і серійне виробництво нових модифікацій «Славути», до яких уже виявляють інтерес не лише українські, а й зарубіжні споживачі, **повідомляє наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.**

Лауреатів названо

Названо імена шести нових лауреатів Національної Шевченківської премії в галузі літератури і мистецтва. Це прозаїк В'ячеслав Медвідь, поет Василь Герасим'юк, сценограф Марія Левитська (Київ), директор Камерного хору Харківської філармонії В'ячеслав Палкін, режисер Віктор Шулаков і художній керівник-директор Донецького українського муздрамтеатру Марко Бровун. Вітаємо!

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Політичній реформі дано офіційний старт

Ранкове засідання 6 березня

Депутати, звісно, не могли не відреагувати на телевізійне звернення Президента України Леоніда Кучми до народу та внесення главою держави до парламенту проекту змін до Конституції України. На початку пленарного засідання представник фракції соціалістів Станіслав Ніколаєнко запропонував відвести півгодини-годину пленарного часу на обговорення у сесійній залі пропозицій Президента до політичної реформи, схвалити заяву Верховної Ради та зробити наступний тиждень пленарним, присвятивши його розглядові запропонованого Президентом законопроекту. Цю пропозицію підтримала й решта опозиційних фракцій — КПУ, БЮТ та «Наша Україна».

(Закінчення на 2-й стор.).

СЬОГОДНІ ЧИТАЙТЕ:

У трьох наступних номерах нашої газети буде опубліковано «Цивільний кодекс України» та «Господарський кодекс України»

На суд громадськості

Із телевізійного звернення Президента України Леоніда Кучми з нагоди підписання Указу про винесення на всенародне обговорення проекту закону України «Про внесення змін до Конституції України»

Ідея політичної реформи почала активно обговорюватися в суспільстві, зазначив Президент.

Проявився весь спектр ставлення до неї — від повного сприйняття до абсолютного заперечення.

Можна довго міркувати, чому так сталося. Та висновок буде короткий. Більшість опозиціонерів, хоч і є прихильниками реформи, але розуміють її — значною мірою — примітивно. Як суто арифметичний перерозподіл повноважень. Щось на кшталт: забрати та поділити.

— Час для спільної роботи було втрачено. Водночас ризикувати майбутнім політичної реформи, майбутнім країни я — як Президент — не хочу і не буду, — наголосив Леонід Кучма. — Саме тому я вирішив вивести обговорення реформи з кола протистояння полярних політичних сил. Якщо політики не зможуть домовитися — арбітром має стати весь народ.

Виношу її на суд державних структур, але найголовніше — на суд громадськості. На ваш суд, шановні співгромадяни. Отже, чому слід переходити з президентсько-парламентської до парламентсько-президентської моделі?

Коротко: президентсько-парламентська система відіграла дуже важливу історичну роль — особливо в перші роки державності, забезпечуючи стабільність і суспільства, і держави. Але сьогодні абсолютно зрозуміло, що в чинній Конституції, по суті, був закладений механізм протистояння законодавчої та виконавчої влади.

Маємо прийти до політичної системи, що відповідає найбільш поширеній у демократичних країнах Європи парламентсько-президентській моделі. Виборці обирають до парламенту депутатів від тієї чи іншої партії. Партії, які отримали найбільшу підтримку, створюють фракції в парламенті. Ці фракції формують більшість. Більшість — формує уряд. Більшість і уряд є стрижнем, серцевиною влади — за рахунок надання їм додаткових повноважень.

Про які повноваження йдеться? Передбачається змінити порядок призначення Прем'єр-міністра та формування складу уряду.

Так, Прем'єр-міністра має призначати парламент, Президент вносить кандидатуру на цю посаду, погоджену парламентською більшістю. Парламент також затверджує склад уряду, а уряд — керівників інших центральних органів виконавчої влади. Таким чином кожному буде зрозуміло, хто і за що в державі відповідає.

За що відповідає Президент? Він залишається гарантом конституційних прав і свобод громадян, незалежності та територіальної цілісності держави. Верховним Головнокомандувачем та представником держави на міжнародній арені.

Для виконання цих функцій за ним і закріплюються призначення лише міністрів оборони, внутрішніх справ, закордонних справ, з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, чотирьох інших керівників центральних відомств, глав державних адміністрацій — за поданням Прем'єр-міністра. Це має заспокоїти тих, хто побоюється надмірного ослаблення інституту президентства.

Президент має отримати право достроково розпускати парламент. Особливо підкреслю для тих, хто постійно закидає мені прагнення узурпувати владу: це право потрібне не конкретному Леоніду Кучмі як людині, а всім, хто і після мене виконуватиме функції Президента.

Це своє право Президент може застосувати у трьох чітко визначених випадках. Перший: якщо депутати неспроможні протягом визначеного Конституцією часу сформувати більшість. Другий: якщо більшість неспроможна сформувати уряд. Третій: якщо парламент не може прийняти державний бюджет на наступний рік. І це — вичерпний перелік. Важливим елементом реформи стане нова структура парламенту. А саме — розподіл парламенту на дві палати. Одна формується від партій і блоків, що перемогли на виборах за пропорційною системою. Друга — на основі рівного представництва всіх регіонів — областей та міст центрального підпорядкування. Завданням палати регіонів буде забезпечення надійного представництва територій України.

Загальна чисельність Верховної Ради зменшується. Нагадаю, що і запровадження двопалатного парламенту, і зменшення депутатського корпусу — відповідають волевиявленню громадян під час всеукраїнського референдуму 2000 року.

Назву ще кілька запропонованих змін.

Слід розділити в часі вибори до Верховної Ради, органів місцевого самоврядування та вибори Президента. Але щоб не перетворювати Україну на державу з безперервною виборчою кампанією, всі ці вибори мають відбуватися упродовж одного року — на один термін — п'ять років. І ще одне. Результати всеукраїнського референдуму повинні мати пряму дію і не потребувати затвердження будь-яким органом влади. Адже воля народу —найвищий закон. Це світова практика.

Я передаю до Верховної Ради проект закону «Про внесення змін до Конституції України». Я також підписав Указ про винесення його на всенародне обговорення, сказав Президент України Леонід Кучма.

Указ Президента України

Про винесення на всенародне обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України»

Виходячи з виключного права Українського народу визначати і змінювати конституційний лад у державі, з метою реалізації вимог Основного Закону України щодо здійснення народовладдя, забезпечення всебічного обговорення пропозицій стосовно шляхів проведення реформи політичної системи в Україні, відповідно до статей 5, 38 і 102 Конституції України **постановляю:**

1. Винести на всенародне обговорення проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України», поданий Президентом України на розгляд Верховної Ради України, для визначення позиції громадян України стосовно питань перерозподілу конституційних повноважень між Президентом України, Верховною Радою України і Кабінетом Міністрів України, переходу від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської форми правління та інших основних положень проекту.

Офіційно опублікувати зазначений законопроект у газеті «Урядовий кур'єр» та видати окремою брошурою.

Звернутися до друкованих засобів масової інформації з пропозицією опублікувати законопроект для якомога ширшого ознайомлення громадян України з його положеннями.

Всенародне обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» провести протягом двох місяців з дня його офіційного опублікування.

2. Міністерству юстиції України забезпечити узагальнення пропозицій, що надходитимуть у ході всенародного обговорення законопроекту, створивши для цього відповідну робочу групу. До складу зазначеної робочої групи запросити представників Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій, провідних вчених та фахівців.

За результатами узагальнення підготувати та подати до 15 травня 2003 року сформульовані пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України».

3. Адміністрації Президента України за участю Національної академії наук України організувати проведення у строк, визначений для всенародного обговорення, соціологічних досліджень щодо ставлення громадян України до питань перерозподілу конституційних повноважень між Президентом України, Верховною Радою України і Кабінетом Міністрів України, переходу від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської форми правління та інших основних положень проекту, запросивши до їх проведення Київський міжнародний інститут соціології, Центр «Соціс», Центр «Соціальний моніторинг» та Український центр економічних та соціальних досліджень імені О. Разумкова.

Про результати проведених досліджень поінформувати до 15 травня 2003 року.

4. Державному комітету телебачення і радіомовлення України та Міністерству юстиції України за участю Національної академії наук України, Академії правових наук України, Товариства «Знання», інших громадських організацій, провідних вчених-юристів, політологів забезпечити проведення «круглих столів», конференцій, дискусій, зокрема на телебаченні, радіо, сторінках газет та веб-сторінках, а також інших заходів для обговорення та роз'яснення змісту положень проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України», цілей та завдань його всенародного обговорення.

5. Кабінету Міністрів України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям всебічно сприяти проведенню всенародного обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України».

6. Фінансове, матеріально-технічне та інші види забезпечення проведення всенародного обговорення та соціологічних досліджень покласти на Кабінет Міністрів України.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
6 березня 2003 року.
№ 197/2003.

Політичній реформі дано офіційний старт

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове засідання 6 березня

(Початок на 1-й стор.)

Однак ніхто з депутатів ще не бачив внесеного Президентом законопроекту. Голова Верховної Ради України Володимир Литвин поінформував, що Леонід Кучма направив до парламенту листа, в якому зазначив: він вносить до Верховної Ради не проект закону про внесення змін до Конституції України, які передбачають докорінну політичну реформу в державі, а лише пропозиції до цього законопроекту для попереднього вивчення. І лише після ретельного обговорення їх народними депутатами, різними політичними силами, фракціями і групами у парламенті, а також у всьому суспільстві глава держави внесе до Верховної Ради відповідний законопроект. В. Литвин зазначив, що після того, як пропозиції Президента до політичної реформи будуть розповсюджені серед усіх народних депутатів, лідери фракцій і груп вирішать, коли їх обговорюватимуть у сесійній залі.

А що це обговорення буде надзвичайно суперечливе і складне, не сумнівається вже ніхто. Особливу дискусію, вочевидь, викличуть пропозиції Президента про двопалатний парламент, можливості його розпуску, терміни обрання Президента, парламенту та органів місцевого самоврядування тощо. Скажімо, в кулуарах активно коментували ще одну пропозицію глави держави, про яку Леонід Кучма не сказав у своєму телевиступі, але яку зранку озвучив у інтерв'ю журналістам постійний представник Президента в парламенті Олександр Задорожній: колишні президенти пожиттєво стають членами верхньої палати парламенту.

Майже одностайно проголосували парламентарії за дострокове припинення повноважень народних депутатів Дмитра Табачника та Івана Кириленка, котрі нині працюють в уряді на посадах віце-прем'єрів. Вони самі написали заяви про складання депутатських повноважень. Однак решта депутатів-сумісників ще не квапиться це робити.

Схвалено постанову про проведення 21 травня парламентських слухань про демографічну кризу в Україні. У другому читанні прийнято проект змін до Кримінально-процесуального кодексу України. Вони передбачають, що матеріали закінченої розслідуванням кримінальної справи мають бути пред'явлені обвинуваченому, взятому під варту, а його захисникові не пізніш як за десять діб до закінчення основного строку утримання під вартою і не пізніш як за місяць до закінчення граничного строку утримання під вартою. Цей законопроект приводить положення Кримінально-процесуального кодексу у відповідність із Конституцією України та міжнародними актами про права людини.

У цілому прийнято зміни до Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування», за яким пенсію відповідно до цього закону призначатимуть посадовим особам органів місцевого самоврядування лише в тих випадках, якщо вони пропрацювали на виборних посадах вісім років, або протягом повних двох і більше скликань. Збільшується також оплачувана відпустка для посадових осіб місцевого самоврядування — на п'ять календарних днів, якщо вони мають стаж у цих органах понад десять років, та на два дні за кожний рік, що перевищує цю межу.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У цілому також схвалено закон про внесення змін до деяких законів України про архівну справу, законодавчих актів про банкрутство гірничих підприємств та постанову про заходи до 60-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

Алла АНТИПОВА, Юліана ШЕВЧУК.

У НОМЕР

Сильний дух, здорове тіло і чистий розум

Слов'янський народно-патріотичний союз — така назва нової політичної партії, установчий з'їзд якої пройшов у Києві 5 березня.

«Для того, щоб рухатися в майбутнє, займати і утримувати за собою гідне місце у світі, треба не забувати уроки минулого», — наголосив у своїй доповіді народний депутат України, заступник голови оргкомітету Петро Толочко. На його думку, партія насамперед повинна дбати про відродження Києва як духовної столиці східнослов'янського православ'я. Окрім того, вважає Петро Толочко, треба надати право подвійного громадянства для слов'ян, які проживають в Україні, а також запровадити російську мову як офіційну.

Інший співдоповідач, народний депутат України Василь Ременюк у своєму виступі підкреслив, що «слов'янський світ піднімається з колін для боротьби». А тому «потрібен катехізис нової політичної волі, простий і зрозумілий кожному патріоту Слов'янської держави». Василь Ременюк вважає: слов'яни втратили національний дух, а тому треба подбати про його відродження разом із відродженням слов'янської Батьківщини. На його думку, основна рушійна сила слов'ян — сильний дух, здорове тіло і чистий розум. Він висловив переконання, що спільними зусиллями вдасться встановити «у своїй Батьківщині замість «нового світового порядку» новий слов'янський порядок».

Як і доповідачі, більшість виступаючих висловлювали думку про необхідність інтеграції України насамперед в Євразію, де знаходяться її головні інтереси.

З'їзд затвердив статут, програмні положення нової партії. Співголовами Слов'янського народно-патріотичного союзу обрано народних депутатів України Петра Толочка, Василя Ременюка та Станіслава Сафронова.

Володимир КОРОЛЮК.

СПОРТ

Футбол. Кубок УЄФА. 1/8 фіналу. **«Вісла» (Польща) — «Лаціо» (Італія). 1:2.** Кужба, 5 — Коуту, 20, К'єза, 53. Перший матч — 3:3. «Лаціо» вийшов до чвертьфіналу, де на нього вже чекає турецький «Бешикташ».

* * *

Кубок України. 1/2 фіналу. Перші матчі. «Дніпро» — «Шахтар». 0:0. Дніпропетровськ. Стадіон «Метеор». 8 000 глядачів. **«Волинь» — «Динамо». 0:4.** Луцьк. Стадіон «Авангард». 11 500. Гаранчич, 23, Ринкон, 24, Леко, 31, Шацьких, 64.

У політиці й у перукарні

До жінок у політиці й, зокрема, у парламенті ставлення різне і в чоловіків, і в жінок. Від категоричного «ні» до пропозицій запровадити у виборчому законодавстві для представниць слабкої статі спеціальні квоти. Нині в українському парламенті із 450 народних депутатів лише 23 жінки. Напередодні жіночого свята ми попросили деяких із них відповісти на три запитання:

1. Жінка в політиці — це плюс, мінус чи діагноз?

2. Як ставляться до їх депутатства чоловік та родина?

3. Чи вистачає часу на саму себе?

Людмила КИРИЧЕНКО, фракція «Регіони України»:

— 1. Жінка-депутат — це лише «плюс». Жінці більш властиві логічний і розумний підхід до всіх проблем. Хоч як дивно, але в жінки, яка пройшла довгий життєвий шлях і шлях до депутатства, менше емоцій. У Верховній Раді свої емоції більше проявляють чоловіки. А жінка вносить у роботу парламенту елемент зваженості.

2. Дуже складне питання. Але мій чоловік із великим розумінням ставиться до того, що я депутат, до моєї роботи. У нас двоє дітей — хлопчики, і тепер левову частку домашніх проблем узяв на себе чоловік.

3. Я належу до тих жінок, що не люблять себе. А тому бракує часу на себе. Хоча свідомо я розумію, що треба сходити і до перукарні, і, скажімо, якогось фітнес-центру. Але таке велике навантаження не дає можливості займатися собою.

Тамара ПРОШКУРАТОВА, фракція СДПУ(о):

— 1. На жаль, у нашій державі пріоритетне право в політиці, у парламенті належить чоловікам. Хоча жінка повинна мати і має право бути таким самим незалежним рівноправним політиком, як і чоловік. Як колишня вчителька із 25-річним стажем скажу: було б добре, якби в освіту прийшло більше чоловіків, а до парламенту — більше жінок.

2. Родина сприйняла моє депутатство по-різному. Оскільки мій виборчий округ — вся Україна, вони мене дуже мало бачать. У мене дорослий син, який нині навчається на першому курсі Переяслав-Хмельницького педагогічного університету. Для мене самої це була велика зміна і в особистому житті, і в побуті. По суті, зовсім новий відлік часу.

3. Кожній жінці має обов'язково вистачати часу на себе. У тому, мабуть, і привілей жінки, що вона повинна завжди мати гарний вигляд — за будь-якої погоди і будь-яких політичних катаклізмів.

Алла АЛЕКСАНДРОВСЬКА, фракція КПУ:

— 1. Жінка в політиці — це цілком нормально. І дуже шкода, що багато жінок недооцінюють свої можливості. Ні плюсів, ні мінусів тут немає, бо під час вирішення конкретних питань мають значення лише розум, знання, вміння викласти свою позицію. Звичайно, багатьом приємно мати справу з симпатичною людиною, але в парламенті є чимало і симпатичних чоловіків.

2. На жаль, у 1995-му мій чоловік помер. Я залишилася з тяжко хворою мамою, яка вже теж померла, і двома синами. Але відколи почала активно займатися політикою — з кінця 80-х, моя сім'я підтримувала мене. Хоча ми з чоловіком були інженерами і матеріальне становище було складним. У моїй родині всі прекрасно розуміють, що ми боремося за правду. Діти —не члени Компартії, але її прихильники.

3. Часу, щоб зробити щось для власного задоволення, практично немає. Бо, без перебільшення, я відчуваю себе матір'ю всіх людей, які йдуть до мене для розв'язання своїх проблем.

Катерина ФОМЕНКО, депутатська група «Народний вибір»:

— 1. Я суджу про те, чи потрібні жінки в парламенті, з такого факту: скільки жінок у парламентах найзабезпеченіших країн світу. У шведському парламенті приблизно 50 відсотків чоловіків і жінок, і саме Швеція сьогодні посідає одне з перших місць у світі за доходами на душу населення. Змішаний колектив продуктивніший. Жінки, як добрі господині, відповідальніше ставляться до доручених їм питань. Тому хочу побажати всім жінкам України бути впевненішими у собі й пробувати себе на виборах на всіх рівнях.

2. Депутатська діяльність для мене не нова, я вже 12-й рік депутат різних рівнів. І мені подобається ця робота. Нині я ще живу в готелі, з сином, студентом Національного економічного університету. Тому наша сім'я роздроблена. Ми з сином у готелі завжди варимо борщ, бо я не звикла харчуватися бутербродами чи в якихось їдальнях.

3. Я по-доброму заздрю тим жінкам, котрі можуть сходити до косметолога, у тренажерний зал. Може, колись моє життя буде побудовано так, що я зможу прийти з роботи о шостій чи о восьмій і присвятити вечір собі, своїй зовнішності. Але досі в мене так не виходило.

Лариса ПОЛЯКОВА, фракція партій ППУ і «Трудова Україна»:

— 1. Я не ділю депутатів за статевою ознакою. Бо за кожним депутатом, хочемо ми це визнавати чи ні, стоїть певне коло інтересів. Я категорично проти будь-якої регламентації, як це було за радянських часів: стільки-то жінок, комсомольців, робітників, селян.

2. Не можу сказати, що моя нинішня робота потребує значно більше часу, ніж попередні. Але відповідальність зросла. І мій чоловік, і діти горді, що я тепер політик. А дітям кажу: гарно вчіться у школі, бо всі приглядатимуться до дітей народного депутата.

3. Я давно займаюся спортом — кандидат у майстри спорту з морського багатоборства. А до косметологів я й раніше не ходила.

Записала Юліана ШЕВЧУК.

З нагоди 8 Березня Президент вручив групі жінок державні нагороди України

Душа і серце, й рідний край

«Бузок»

(Початок на 1-й стор.).

«Мальовнича Україна», «Житнє поле», «Полтавщина» є не лише її знаковими картинами, а суттю, істинною Україною. Ці та інші картини прикрашали і прикрашають зали, кабінети Верховної Ради, знаходяться у приватних мистецьких колекціях, у людських оселях, радують душу і серце людини, яка любить свій рідний край, землю, життєдайну природу.

На її полотнах бачимо розлогі поля з безкраїм морем хлібів на берегах тихоплинних степових річок, затишні левади, лісостеп у будь-яку пору року. Все це приваблює внутрішнім виявом поетичного настрою, зворушує залюбленістю живописця у красу. Ось чуєш, як бринять червоні маки на схилі річки, у водах якої відбиваються купчасті хмари з проблисками світла, в'ється річка вдаль і розтає, зливається з глибокобанною блакиттю неба. Так, це зворушує, хочеться створити щось і собі. Це надихає на творчість.

«Спів соняхів»

У її ж творчості — різноманітна палітра відчуттів: від тонких, ніжних нюансів до темпераментно насичених барв. Ось увагу привертають живі рухливі соняхи на тлі неба. Назва картини — «Спів соняхів» — гармонійно співзвучна із зображенням. Це символ волі та оптимізму і руху життя.

Наталчина любов до квітів, її спостережливість дають нам можливість відчути естетичну насолоду, побачити цю красу. Наприклад, бузок на однойменній картині, від якого відчувається подих весни, забарвлений сонячним сяйвом. Або ромен-зілля з дзвіночками серед степових трав («Літо»), зігріте степовим сонцем тощо.

«Літо»

Окрему сторінку творчості художниці становлять портрети. На них зображені її рідні, знайомі, сучасні державні діячі, лікарі, письменники, юристи...

А в серії автопортретів можна простежити відгомін характеру. У неї є два блискуче виконані автопортрети «У блакитному платті» та «У бабусиній вишитій сорочці». Вони — не просто вияв внутрішньої сили, наснаги, а, можна сказати, поетично-філософське вираження якоїсь неперевершеної спраги життя. Зрештою, на одному автопортреті, так званому ins blau (тобто «в блакитному»), представлено романтичний період творчості художниці). Це наче поєднання «Блакитної троянди» Лесі Українки та «Інфанти» Веласкеса. На іншому — у вишиванці рідної бабусі — глибоко народний образ із цілковитою спрямованістю до самовідданої праці та прагнення надихнути людину до нового життя...

До речі, Наталія Лук'яньонок закінчила Харківське художнє училище, там же — художньо-промисловий інститут, навчаючись на графічному факультеті. Стипендіат Союзу українок Канади. Потім закінчила аспірантуру в Київській академії образотворчого мистецтва та архітектури. Нині вона пошукач Інституту психології ім. Григорія Костюка. Понад десяток персональних виставок та участі у зарубіжних і вітчизняних свідчать про неабиякий творчий здобуток та працьовитість художниці.

У її художніх полотнах є жива дійсність природи — від романтизму до реалізму з відтінками імпресіонізму. Вона вміє нас наближати, торкнутися до життя. Її твори сповнені хвилюючої музикальності, яка благодаттю огортає душу людини. Тому її роботи можна зустріти в Німеччині, Латвії, Ізраїлі, Австралії, Англії, Канаді, Вірменії, Російській Федерації та по всій Україні.

Михайло ВАСИЛЕНКО.

ШЕРШЕ ЛЯ ФАМ

Най-най,
або Весняне освідчення в коханні

Слабка половина людства. У цьому поширеному вислові —щонайменше дві помилки. По-перше, жінок на Землі більше половини. За різними джерелами, їх на 5—7 відсотків більше, ніж чоловіків. По-друге, твердження про жіночу слабкість теж досить спірне. Приклад, записаний у Книзі рекордів Гіннесса: жінка, звичайна домогосподарка, не Рембо і не Термінатор, підняла руками вантажівку й тримала певний час. Щоправда, під машиною лежала її донька. Із 40 тисяч довгожителів, що перетнули віковий рубіж, чоловіки, очевидно через вроджену агресивність, становлять усього 22 відсотки. І подібних фактів немало. Крім того, останні численні дослідження показали, що тривалі фізичні й психологічні навантаження наші милі дами переносять набагато краще меншості, яка все ще вважається сильною. Втім, чого можна чекати від соціальних міфів, створених на дозвіллі ще первісними чоловіками, звільненими від вантажу повсякденної роботи турботливими дружинами.

На їхнє виправдання можна сказати, що вільний час вони використовували не лише для підведення теоретичної бази під постулат про слабкість своїх супутниць. Вони займалися ще й увічненням їхньої краси. Знайдена в Австрії статуетка, відома як Венера з Віллендорфа, є найдавнішим скульптурним зображенням оголеної жіночої постаті. Красуня, яка позувала для нього, жила 25 тисяч років тому. Звикле до хирлявих моделей сучасних глянцевих журналів око подібні форми можуть засоромити. Але канони краси з плином часу змінюються.

Дехто вважає, що надлишкова хирлявість як еталон жіночої краси нав'язана людству рекламою, оплаченою модельєрами, які прагнуть наблизитися до свого професійного ідеалу — «вішалки». Дослідження психологів опосередковано свідчать про спірність твердження, що чоловікам подобаються хирляві «спортсменки». Вивчаючи реакцію чоловіків на зображення жінок різних комплекцій, учені встановили: незалежно від декларованих пристрастей, зазвичай зумовлених стереотипами, учасники експерименту демонстрували позитивні реакції на фотографії «жінок у тілі». Нічого дивного в цьому немає. Оцінюючи жінку, чоловік насамперед шукає потенційну матір для своїх дітей. Зрозуміло, що під час вибору супутниці життя нас цікавлять її особистість, характер, інтелект, але первинною є реакція на її репродуктивні можливості.

А вони не можуть не дивувати. Я вже не кажу про таїну виношування і народження на світ нового життя. Процес настільки очевидний, наскільки й недосяжний для чоловічого розуміння. А коли чоловіча логіка дає збій, її власники зазвичай звертаються до статистики. Якось «під пиво» навіть книжку спеціальну вигадали. І фіксують у ній незрозумілі факти.

Наприклад, найбільша кількість дітей, народжених однією матір'ю, за офіційними даними, дорівнює 69, Згідно з повідомленнями, зробленими 1782 р., в період між 1725 і 1765 рр. дружина російського селянина Федора Васильєва народжувала 27 разів, подарувавши світу при цьому 16 разів двійні, сім разів — трійні і чотири рази по чотири близнюка. З них лише двоє дітей померли ще немовлятами. У Новому Світі найплодючішою матір'ю вважається чилійка Леонтина Альбіна, котра у 1943—1981 рр. народила 55 дітей. В результаті в перші п'ять вагітностей у неї народжувалися трійні, до того ж тільки чоловічої статі. А у Маддалени Гранати із Італії, яка народилася у 1839 році, 15 разів народжувалися трійні.

Найбільше — 38 разів — народжувала, як стверджують, англійка Елізабет Грінхілл. Вона виростила 39 дітей — 32 доньки і сім синів — і померла 1681 р. Найстарішою породіллею у 1994 році стала 63-річна Розанна Далла Корта із Вітербо, Італія, народивши хлопчика після курсу лікування від безпліддя. У 1996 році в Каліфорнії народила дитину також 63-річна Арселі Кех.

Справа ця нелегка у будь-якому віці. Тим паче що найважчий з тих новонароджених, що залишилися живими, був вагою 10,2 кг. Це був хлопчик, який народився у 1955 р. у Кармеліни Феделе із Аверси (Італія). А найбільший в історії новонароджений важив 12 кілограмів і мав зріст 85 сантиметрів! На жаль, він помер під час пологів.

Історія його батьків заслуговує на увагу сама по собі. У 1872 році одружилися Анна Сван і капітан Мартін Ван Бурен Батес. Зріст нареченого становив 230 сантиметрів, а вага — 200 кілограмів. Наречена, до речі, не надто відставала від нього. Анна, яка народилася у 1846 році, була третьою дитиною в сім'ї. Уже в шість років вона почала переростати свою матінку (163 сантиметри), а в 16 років дивилася на неї згори донизу. Максимуму свого зросту, за різними джерелами, від 228 до 246 сантиметрів, вона досягла у 19 років.

Беручи участь у турне «людських дивовиж» по Європі, вона познайомилася з капітаном Батесом. Найвище подружжя в світі цікавило всіх, у тому числі королеву Англії Вікторію, яка запросила Анну й Мартіна до Букінгемського палацу. 17 червня 1872 року молоді люди уклали «шлюб року» в костьолі Сант Мартін. Королева подарувала подружжю чудовий годинник, а молода одержала від Її Величності чудову весільну сукню, на яку пішло 100 метрів білосніжного атласу й 50 — мережива.

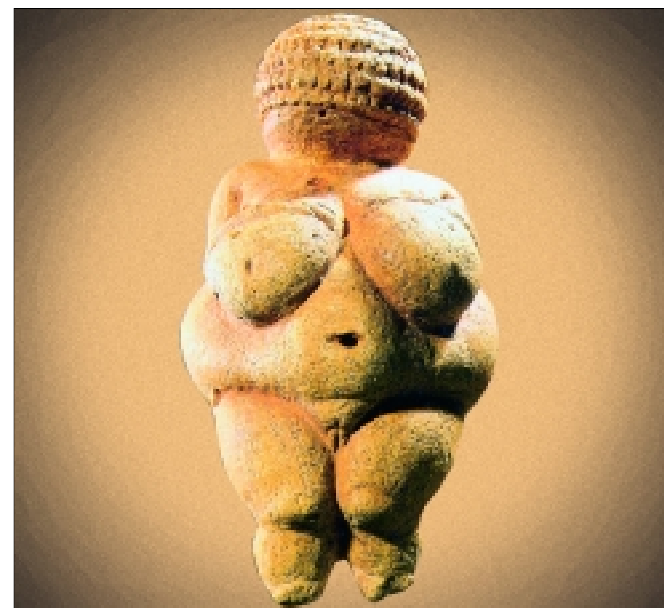
Після цього молодята купили ферму в штаті Огайо. Там подружжя збудувало дім з 18 кімнатами. Стеля була заввишки 4,25 метра, а висота одвірка сягала 360 сантиметрів. Меблі виготовлялися за замовленням. Постіль велетів, наприклад, була завдовжки 340 і завширшки 210 сантиметрів.

Дослідження генома людини привели вчених до дивовижного відкриття. Виявилося, що всі мешканці Землі несуть у собі гени однієї жінки, що жила в Африці 143 тисячі років тому. Учені з допомогою комп'ютерних програм відтворили портрет нашої праматері. Він навдивовижу схожий на портрети ідеалізованих жінок, які зустрічаються в сучасному й античному мистецтві. Пояснення тут може бути лише одне: художники й скульптори в усі віки інтуїтивно відчували, якими мають бути вигляд і обличчя нашої праматері...

Говорити про жінок, дивних і близьких, суворих і лагідних, відважних і лякливих, великих, маленьких, молодих і літніх можна без кінця. Але головна правда полягає в тому, що ми, чоловіки, любимо вас. Незалежно від ваших досягнень, від достоїнств і недоліків, заслуг і... А на знак любові прийнято дарувати квіти.

До речі, про квіти. Згідно з Книгою рекордів Гіннесса, найбільший у світі букет, замовлений у флориста, був діаметром 1,2 метра й вагою 28,5 кілограма. 518 червоних троянд — за кількістю днів, проведених у розлуці, — подарував своїй коханій португалець Маноел Бірренто з міста Самора Корейа. Романтична молода людина познайомилася зі своєю коханою понад чотири роки тому, і вони зустрічалися три роки. Але Маноел зробив, за його словами, велику дурницю, і дівчина порвала з ним стосунки. На жаль, красуня не оцінила глибину його каяття. Хоча й була приємно здивована велетенським букетом, проте поки що не змінила свого рішення. Адже вона жінка!

Олег ДЕНИСОВ.

Ситуація тривожна, але не катастрофічна

Так сьогодні оцінюють стан озимих посівів на Запоріжжі фахівці із головного управління сільського господарства і продовольства облдержадміністрації.

Із 498 тисяч гектарів озимих під крижаним покровом та внаслідок вимерзання вже загинуло більш як чверть посівів. І, схоже, не вдасться врятувати ще майже 65 тисяч гектарів озимих. За попередніми прогнозами, близько 40 відсотків площ доведеться пересівати.

— Пересів озимих має бути проведено зерновими, а не соняшником, як це пропонують керівники окремих господарств, — зазначив перший заступник начальника головного управління сільського господарства і продовольства облдержадміністрації Петро Музика. — І так багато господарів не дотримують сівозміни, висівають соняшник на 30 та більше відсотків площ.

Раніше інтенсивність деградації земель значною мірою послаблювалася за рахунок застосування органічних і мінеральних добрив, проведення гіпсування тощо. А нині про підвищення родючості грунтів орендарі практично не дбають. Так, під урожай минулого року добрив було внесено у вісім разів менше, ніж у 1990-му, гіпсування взагалі призупинене...

Олександр АБЛІЦОВ.

Запорізька область.

ІНІЦІАТИВИ

Огірки взимку — вже не екзотика

Інвестиційний проект обсягом 1,4 мільйона доларів реалізують у тепличному комбінаті ТОВ «Перспектива» в Костянтинівському районі. Його втілення дасть можливість зберегти понад 100 робочих місць і забезпечити ранніми овочами мешканців Донецької та сусідніх областей. Так, цьогоріч у господарстві планують збирати понад 30 кілограмів огірків з одного квадратного метра. Завдяки впровадженню нових технологій у «Перспективі» сподіваються знизити собівартість продукції і зробити її доступною для покупця.

Ліна КУЩ.

Донецька область.

КАЛЕНДАР

Його позивний — Свобода

Минуло 100 літ з дня народження **Тимофія СТРОКАЧА.** Він із сім'ї українських переселенців на Далекому Сході, зі станції Погранична. Пізніше генерал казав: я став прикордонником у день появи на світ. У 16 літ — червоний партизан, воював з білочехами, японцями, білокозаками. В розвідку ходив разом з Фадєєвим, майбутнім автором «Молодої гвардії». Після громадянської служив на Амурі, в Даурії. Вступив до ВКП(б), 1935-го призначений на західний кордон. Так капітан Строкач уперше зустрівся з краєм предків. Є цікава довоєнна характеристика: офіцер хороший, та має недолік — надто товариський і дуже довіряє підлеглим! Почалася війна з Гітлером. Часто пишуть про паніку й хаос цих днів, але от рідкісна деталь: вже на 10-й день війни полковник Строкач подав нагородні листи, за якими в серпні 41-го перші бійці отримали звання Героїв, ордени та медалі!

Найвідоміша сторінка життя Строкача — партизанська. 1942-го він очолив Український штаб партизанського руху (УШПР). Понад півмільйона бійців було у 60 з'єднаннях й 2000 партизанських загонів. Цю силу німці змушені були визнати «третім фронтом». 1946-го Строкач очолив МВС республіки. Повоєнні роки в Україні, особливо західній, були непрості. Строкача, не в усьому згодного з Берією, понижено до посади начальника УМВС Львівщини. Після арешту Берії він знову міністр. Останні роки життя генерал-лейтенант Строкач віддав спогадам «Наш позивний — Свобода». Дожив до 60 літ, похований на Байковому цвинтарі в Києві.

В. КОНЬКОВ, А. ЧАЙКОВСЬКИЙ.

Велика душа не знає океанів і кордонів,
або Як американка стала українською мамою

Візі житті було все: запаморочливе кохання і зрада, захоплення і розчарування, відчай і палка віра. Про цю жінку можна написати книжку, зняти фільм. Однак жоден екранізований сюжет не передасть драматизму її почуттів, глибини вистражданого материнського щастя, до якого вона йшла все своє життя.

2000 рік. Сашкові 10 років.

2003 рік. Усі разом: Ліда, Катя, Сашко, Світлана, Ваня і мама-Барбара.

Знайомство

З лікарем Барбарою Гавер журналістська доля звела мене в Балтиморі. Це було одинадцять років тому. Тількино відкрилася «залізна завіса», і перші поїздки до США, у досі невідомий світ, були сповнені яскравими враженнями. Підсумком далекого відрядження стала сторінка «Рушник через океан», надрукована у «Голосі України» 1992 року. У ній розповідалося про життя вихідців з України, про їх прагнення допомагати Батьківщині. На сторінці було вміщено також лист моєї нової знайомої Барбари Гавер. Одружена з американцем українського походження Володимиром-Уолтером Демиденком, ця жінка написала про те, що хоче стати матір`ю дитини, котра залишилася без батьків. «На жаль, — щиро ділилася Барбара, — Бог не дав нам дітей. Я перенесла п`ять хірургічних операцій. Однак лікарі були безсилі допомогти мені народити. І тоді ми з Уолтером вирішили усиновити дитину. І неодмінно — хлопчика з України, з рідної землі батьків мого чоловіка. З набуттям Україною незалежності це, я сподіваюся, стане тепер можливим».

Подружжя звернулося через газету до всіх, хто міг би їм допомогти. І люди не залишилися байдужими до схвильованого листа. Надійшло багато відгуків. Були й конкретні адреси дитячих притулків, будинків маляти. Проте, як з`ясувалося, закону України, котрий регулював би усиновлення дітей-сиріт іноземними громадянами, тоді ще не було. Це ставило перед Барбарою та Уолтером чимало перешкод. Адже все залежало від чиновників, котрі давали дозвіл на міжнародне усиновлення. Через рік, пройшовши у США численні медичні комісії, експертизу їхніх житлово-побутових умов, висновки соціальних, юридичних, патронажних служб, оформивши документи на право стати батьками, Демиденки-Гавер прибули до України. Дитячі сиротинці вразили їх до глибини душі.

Сашко

Барбара ніколи в житті не бачила стільки маленьких сиріт. І не могла збагнути, чому матері відмовляються від своїх новонароджених дітей і залишають їх у притулку. Переступивши поріг черкаського будинку маляти, вона заплакала. На неї уважно дивилися десятки серйозних очей. Одне хлопченя, біляве, мов ромашка, простягло до Барбари руки. То був Сашко. «Я одразу, всім серцем, відчула, що той блакитноокий хлопчик —мій син, — пригадувала згодом Барбара Гавер. — Йому вже було два роки, та він не вмів ні ходити, ні говорити. Лікарі поставили Сашкові діагноз: уповільнений розумовий розвиток. Однак я не зважала на медичні висновки. Я вірила — моя гаряча любов переможе будь-яку недугу. Так і вийшло. Через кілька років лікування і наполегливої праці мій син наздогнав своїх ровесників...»

Але те було згодом. А тоді, у дев`яносто третьому, подружжю довелося витримати справжню боротьбу за Сашка. Обійти сотні кабінетів. Вислухати не завжди доброзичливі відповіді. Чи навпаки — запобігливі, з натяками на «вдячність». Повертатися до Балтимора, щоб привезти чергову «довідку про довідку». Їздити до Варшави, у посольство США, у міграційний центр. І знову оббивати пороги управлінь і міністерств. Процес усиновлення розтягнувся на довгі місяці. Коли врешті формальності було завершено, проводжати хлопчика в далеку дорогу зібрався весь будинок маляти. Вихователі й няні зичили усиновителям щастя й здоров`я. Маленькі вихованці раділи подарункам, одержаним на прощання «від Сашка». Лише одна дівчинка не втішалася красивими іграшками. Вона сиділа в куточку і тихо схлипувала. Барбара дізналася — то була найкраща подружка Сашка, Ліда. Дівча дуже любило свого мовчазного, доброго приятеля і гірко плакало, що розлучається з ним назавжди.

Ліда

Про тендітну дівчинку з благальними синіми очима Барбара згадувала часто. І тоді, коли отець Кулій з української православної церкви у Балтиморі хрестив Сашка. І тоді, коли її син почав виводити перші каракулі, і вони надіслали Ліді і всім дітям з колишньої Сашкової групи вітання. І тоді, коли він залюбки грався з дівчатками-однолітками в недільній українській школі. Та все-таки остаточне рішення про сестричку для сина Барбара прийняла, переживши особисту драму. Після двадцятирічного подружнього життя вони з Уолтером розлучилися. Щоб п`ятирічний син не відчував себе самотнім у неповній сім`ї, щоб він був по-справжньому щасливим, вона почала клопотатися про новий дозвіл на усиновлення. Цього разу довелося витратити на узгодження у стократ більше зусиль і часу. Адже тепер вона, мати-одиначка, повинна була довести американським і українським службам з усиновлення, що в її сім`ї дітям-сиротам буде найкраще. Барбара звернулася із запитом про Ліду до черкаського обласного управління освіти, у підпорядкуванні якого перебувають всі дитячі сирітські заклади. Звідти пані Гавер відповіли, що Ліди В. вже немає в списку підопічних черкаського будинку маляти. Повторний запит також не увінчався успіхом. Тоді Барбара згадала про наше знайомство і попросила журналістської допомоги.

Моя маленька шестирічна тезка знайшлася в Чигирині, у спеціальній школі- інтернаті. Її навіть було вдочерили. Однак через кілька місяців сім`я повернула Ліду назад, до сиротинця. Бо «не справилася з вихованням». На щастя, дівчинка не замкнулася в собі. Навпаки, жвава і контактна, вона всім розповідала, що до неї скоро приїде «нова мама». Добріша і веселіша, ніж та, «сувора і сумна». В інтернаті вже звикли до Лідиних фантазій і навіть дозволяли їй після уроків трохи посидіти за ворітьми школи, виглядаючи маму.

Кажуть, якщо дуже вірити у диво, воно обов`язково станеться. Наприкінці 1997 року до Чигирина, у дитячий будинок, приїхала Барбара Гавер. Дівча, що гуляло під школою, одразу впізнало її. «Я казала, що до мене приїде мама!» — скрикнула захоплено Ліда і кинулася в обійми американки...

Катруся

Доки тривало оформлення документів на удочеріння Ліди, Барбара вирішила дізнатися про місце, де народився Сашко, про його родичів. Яке було її здивування, коли в комісії опіки та піклування їй повідомили, що у Сашка є рідна сестра. Каті дванадцять років і виховується вона у Каневі, у сирітському будинку...

Катя виявилася сором`язливою, неговіркою дівчинкою. Батька свого вона не знала. А маму через пиятику було позбавлено материнських прав. Вона зачиняла Сашка і Катю в напівзруйнованому сараї, а сама зникала. Діти боялися темряви і пацюків, а ще більше — повернення матері з п`яними людьми...

Нарешті, завжди замкнута і сумна, дівчинка почала посміхатися. Тепер вона боялася, чи не передумають суворі судді.

Не передумали. У травні 1998 року Барбара Гавер з двома доньками, Лідою і Катрусею, прилетіли до США. Ще через чотири роки 16-річна Катя, учениця-відмінниця балтиморської школи, напише у шкільному творі: «Я ніколи не забуду того часу, коли мене знайшла моя мама. Я назавжди попрощалася з притулком, з минулим життям, в якому я і мій брат були забуті і нещасливі...»

Світлана і Ваня

«Діти дуже швидко адаптувалися до Америки, — повідомила Барбара через кілька місяців після прибуття додому. — Катя і Сашко щасливі, що вони разом. У Ліди великі успіхи у вивченні англійської мови. Вона вже говорить без найменшого акценту і її сприймають за американку... Разом ми відвідуємо українську церкву. Часто до нас у гості приходить Уолтер. Ми з ним тепер добрі друзі. Хоч у нього є своя сім`я, він дуже любить Сашка і моїх дочок. У вихованні дітей мені дуже допомагають також жінки-українки. Зокрема, хрещена мати моїх дітей Ніна. Вона за фахом учителька молодших класів і має добрий підхід до дітлахів. Щоправда, надто активна і непосидюча Ліда викликає і в неї певне занепокоєння. Очевидно, це пов`язано зі спадковістю. Адже батьки моєї меншої доньки були хронічними алкоголіками...»

З часом здоров`я Ліди погіршилося. Не одну ніч сиділа Барбара біля ліжка дівчинки, що страждала депресією. Лікарі стали частими гостями у будинку Гавер. Після лікування Ліди у спеціалізованому санаторії й численних консультацій Барбара, як лікар-психолог, дійшла висновку, що їй потрібно збільшити свою сім`ю. Тоді Ліда, у більшому колі дітей, психологічно почуватиметься краще. Коли у неї з`явиться менший братик чи сестричка, їй буде про кого турбуватися.

Влітку минулого року Барбара Гавер знову прилетіла в Україну. Її вже добре знали у Києві, у міжнародному Центрі з усиновлення. «Американка, що стала українською мамою», попросила працівників установи, щоб знову дали їй направлення у Черкаси. «Усі мої діти з Шевченкового краю, який я дуже полюбила, — переконувала Барбара. — І я хотіла б усиновити ще одну дитину саме з цих місць...»

1997 рік. Ліда знайшла свою маму.

У черкаському дитячому будинку її познайомили з шестирічним Ванею. У нього було слабке здоров`я. Крім того, хлопчик мав рідну сестричку Світланку, котру три роки тому відправили з Черкаського дошкільного притулку до Канівської школи-інтернату...

Незабаром Ваня і Світлана переступили поріг затишного будинку, оточеного садом. Тепер у них з`явився свій дім, своя дружна сім`я. На Різдво вони вперше були разом, за святковим столом, з чудовими подарунками і сюрпризами. Та, головне, вони були з Мамою.

***

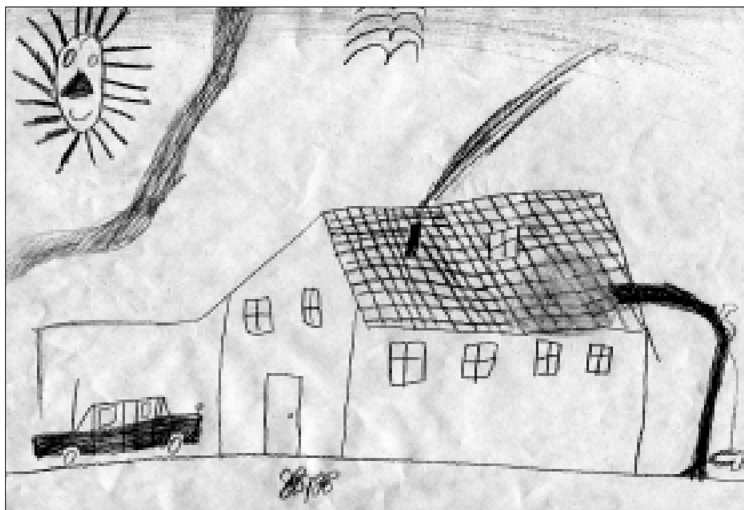
Завтра я писатиму Барбарі Гавер листа. І Президенту України — теж. З пропозицією вклонитися цій Жінці. І вшанувати її орденом святої княгині Ольги — американку, що стала матір`ю п'ятьом українським дітям.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Фото автора.

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Мал. Дмитрика ГОРБУНОВА (7 років).

Є такі жінки

САМОВРЯДУВАННЯ

*В Україні серед 25 голів обласних рад є одна жінка. Зворушливо, що **Галину Іллівну БУЛАВКУ** на цю високу посаду депутати обрали у краї, уславленому гучними чоловічими професіями: сталевари, гірники залізорудних шахт, машинобудівники, творці ракетної техніки. Одне слово, Дніпропетровщина...*

Привітавши голову облради з жіночим святом, ми попросили Галину Іллівну забути на хвилю щоденні клопоти, політичні баталії, економічні проблеми і спитали:

— Який найкращий спогад у вашому житті?

— Найсвітліші спогади мого життя, — відповіла Галина Іллівна — це дитинство. Тато рано пішов з життя, коли я була ще малою. Тому найдорожчою людиною для мене була матуся. Ми з братом намагалися нічим не засмучувати її. Навчалися так, щоб мама могла нами пишатися. Важко їй жилося самій з дітьми. Для мене мама й сьогодні залишається найкращою подругою, і я завжди знаходжу час, щоб провідати її. Просто посидіти поруч, погомоніти, підбадьорити. Так хочеться, щоб моя вісімдесятилітня матуся ще довго відчувала радість життя...

— Яке свято ви більше любите?

— Люблю весну, люблю 8 Березня, бо для мене це початок весни. Але найулюбленіше моє свято — День Перемоги. У травні все розквітає, це — ніби гімн життю, симфонія вічної любові. Мільйони тюльпанів цього дня кладуть до святих обелісків полеглих воїнів, і для мене це найбільш урочисті, хвилюючі і світлі переживання.

— А які квіти любите?

— Усі квіти — неповторні дарунки природи. Їх не можна не любити. Радію з квітів білого і жовтого кольорів. Бачу в них світло і тепло сонця.

Вікторія КЛИМОВИЧ,
Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

ГЛОБУС

Відкрий личко!

А ЯК У НИХ

Чи подібне життя жінок Сходу до казок «Тисячі і однієї ночі»? Свавілля чоловіка, затворництво, багатоженство, гарем, паранджа... Чи все це таке жахливе, чи таке несхоже на наше життя?

Фото Віталія СУДДІ

Уявіть собі вечір у курортній Хургаді. Туристи і місцеві мешканці нудяться в маршрутці, тим часом як її водій щось жваво обговорює з колегою на вулиці. Аж тут на місце поруч з водієм залазить фарбована блондинка з безліччю пакунків і мобільним телефоном біля вуха. Закінчивши телефонну розмову, вона починає голосно обурюватися, і в результаті ми нарешті рушаємо з місця (до її появи зрушити водія взятися за кермо не міг ніхто). Їдемо. За кілька хвилин гортанні вигуки арабки поновлюються. Місцеві з салону разом із водієм намагаються перекричати даму, та дарма. Вона встигає закрити рота кожному з опонентів. З'ясувалося, водій спочатку не хотів звертати з траси, щоб підвезти жінку до її будинку. За свою впертість він отримав від неї половину належної за проїзд плати і, судячи з його вигляду, був радий, що так дешево позбувся пасажирки. Гучно грюкнувши дверима, єгиптянка гордо вийшла, не перестаючи лаяти водія, а той коротко й приречено повідомив туристам англійською мовою: «Божевільна!»

Звичайно, така поведінка не характерна для жінки-мусульманки. Однак нині багато що змінилося. Приміром, у парламенті того ж таки Єгипту жінок майже стільки, скільки і в нашому. До речі, віце-спікер у них —жінка, так само, як і посол в Україні.

Ну, а як щодо... автогонщиці? Хенд Чаоч із Тунісу вже протягом семи років не без успіху бере участь у різноманітних ралі пустелею. І спілкування з рештою гонщиків не становить для неї жодних труднощів, адже вона досконало володіє англійською, французькою, італійською, японською, німецькою і, звичайно, арабською мовами. Ще пригадую нашу сусідку в Іраку — Начху. Від її вигуків, коли вона вболівала за свій улюблений футбольний клуб, здригалися стіни. А ще вона разом з тисячами інших жінок Іраку здавала своє золото, щоб допомогти нагодувати солдатів під час ірано-іракської війни.

Слід визнати, що більшість жінок Сходу —домогосподарки. Навіть у з'європеїзованій Туреччині їх 95 відсотків. І якщо туркені—мешканки міст дозволяють собі з'являтися у джинсах і з непокритою головою, то в турецькому селі жінка й досі щовечора миє ноги чоловікові і навіть у морі купається, не знімаючи суконь з довгими рукавами і хустки... Остання разом із чадрою, паранджею або абаєю — для нас головний символ жінки Сходу.

Перші мусульманки, яким було наказано носити паранджу, — дружини пророка Мухаммеда. Решта жінок, які сповідують іслам, виявляється, вдягнулися в хламиди, наслідуючи їх. А от селянки й кочівниці не носили й не носять покривало. Існує навіть арабське прислів'я: «Паранджа — вбрання нероб».

За законами шаріату, мусульманин може мати до чотирьох дружин. Однак це можливо лише, якщо він здатний їх утримувати й задовольняти їхні потреби. Як? Тиждень — з однією, тиждень — з другою. Або через день, як домовляться. Та якщо чоловік переоцінив власні сили або несправедливий, то його суворо покарає Аллах...

Нині в арабських країнах багатоженство вважають поганим тоном: «Жінки тепер освічені, кому ж це сподобається?» Приміром, у Єгипті на 7 млн. населення лише близько 3 тисяч «багатодружинних» родин. Там-таки існує закон, згідно з яким згоду на шлюб з другою дружиною дає перша. А якщо чоловік не сповістив її про це, то дружина може подати на розлучення. Щоправда, для того, щоб розлучитися, чоловікові, як і раніше, досить сповістити про це громадськість, а жінка має звертатися до суду. Чоловіка в разі розлучення можуть примусово, під загрозою ув'язнення, змусити заплатити дружині 2—3 тисячі доларів. До того ж він має платити 35 відсотків зарплати як аліменти, а в сім'ях на Сході зазвичай багато дітей. Тож охочих розлучитися небагато. Так само, як і тих, хто прагне одружитися хоча б з однією жінкою... В Туреччині мені заявили одностайно: «Чоловік, який не може забезпечити сім'ю, не одружується».

Якщо раніше в Єгипті батьки добудовували свій будинок для сина з дружиною, то тепер єгипетські дівчата не бажають жити під одним дахом зі свекрухою. А придбати квартиру навіть у найбіднішому районі Каїра коштує 7—8 тисяч доларів. Що за зарплати держслужбовця у 80—90 доларів нереально. А прецінь, крім квартири, треба сплатити калим — 4—5 тис. доларів і подарувати щонайменше півкілограма золота.

Втім, все не так уже й страшно. Тут торгуються. Приміром, платиш калим, а весілля — коштом нареченої. Вона купує і все в дім, окрім люстри й килимів. Можливі варіанти...

Цікаво, що в Афганістані декрет № 7 Ревради (у 80-ті), який скасував калим, розорив багато сімей і неабияк засмутив батьків дівчаток. Щоправда, народ сумував недовго: замість калиму нареченому пропонували купити віслюка (в Афганістані він коштує копійки) за ціною, встановленою батьком нареченої... А в Марокко народження дівчинки завжди вітали більше, аніж появу сина. Доньок пестять і викохують, а хлоп'ят у п'ятирічному віці вже змушують працювати.

Ну, а гарем — це просто частина мусульманського житла, де мешкають дружини, родичі господаря, жіноча прислуга й діти. Хлопчики перебувають тут до восьми років. У бідній родині гарем займає весь будинок, за винятком кімнати для гостей. Право входити до гарему має лише господар, іншим чоловікам вторгнення туди загрожує ув'язненням.

Про затворництво. Халіф аль-Хакім свого часу заборонив шевцям шити жіночі туфлі, щоб жінки сиділи вдома. А чи відомо вам, що звичай ізоляції дружин — риса аж ніяк не виключно ісламського способу життя? Гадаю, більшість із нас, жінок, знає, що це так... У Стародавній Греції теж існував звичай поділяти дім на жіночу й чоловічу половини, а під час учт — «симпосіонів» роль господині виконувала запрошена гетера, дружина господаря навіть не показувалася. В Японії за епохи Хеян світські дами також мешкали на своїй половині і закривали обличчя широкими рукавами кімоно. Звичай затворництва був і в Іспанії епохи Відродження: знатні іспанки ходили лише до церкви. Незручність для закоханих такого звичаю докладно описав Лопе де Вега.

То чи такі, справді, нещасливі й безправні жінки Сходу? Роль матері оцінюють в ісламі втричі вище, ніж роль батька. Жінка-мати — над усе на землі. Але дружина належить чоловікові...

Яна СТАДІЛЬНА.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

Таємниця монаршої родини

Схоже, одна з найдавніших монархій світу готова серйозно переглянути своє ставлення до жінки. Японські судові органи в обстановці щонайсуворішої секретності «вивчають можливість» внесення змін до права наслідування трону.

Досі він міг належати лише чоловікові. Але в нинішнього принца Нарухіто немає синів. Єдина, та ще й довгоочікувана наступниця — однорічна принцеса Аїко — за чутками може стати першою в історії імператрицею Країни ранкового сонця.

Офіційно при дворі про це не кажуть, але з приватних бесід стало відомо, що коли у 43-річного принца-наступника та його 39-річної дружини впродовж найближчих років не народиться син, питання буде винесено на публічне обговорення.

Хоч би як там було, ще сім років тому імператор Акіхіто направляв свого посла до Нідерландів, Бельгії та Данії для вивчення їхнього досвіду зміни законодавства про престолонаслідування. В цих країнах, як відомо, корона може належати й жінці.

Але Далекий Схід — річ тонка. Місцеві чиновники непокояться, що публічне обговорення долі 1500-річної монархії спричинить розкол у суспільстві.

Мадонна вирішила стати письменницею

Мадонна хоче, щоб її не лише слухали, а й читали. У вересні вийде перша — «Англійські троянди» — із п'яти дитячих книжок, написаних співачкою. Права на їх публікацію купили два англійські видавництва.

Про що хоче розповісти поп-зірка дітлахам, поки що не повідомляють. Але видавці вже заявили, що Мадонна виявила себе як талановита письменниця. А право оформити її чудові книжки вони довірять виключно всесвітньо визнаним художникам. Книжки розраховані на дітей старших шести років, але видавці сподіваються привернути увагу книголюбів будь-якого віку.

Символ дискримінації

Чому чоловіки носять краватки? Чи не є це дискримінацією за статевою ознакою? Цим питанням віднедавна займається суд міста Манчестера. Службовець Метью Томпсон, зобов'язаний носити костюм і краватку на роботі, подав позов проти міністерства праці. Він вважає несправедливим, що його колеги слабкої статі не мають таких зобов'язань.

Представник міністерства праці, у свою чергу, заявив, що зовнішній вигляд одного із співробітників надто впливає на інших, отож носити краватку просто необхідно. В лондонському Сіті, найбільшому європейському банківському центрі, також виникла схожа дискусія. Банківські службовці та брокери мають чіткі розпорядження стосовно стилю робочого одягу, що подобається аж ніяк не всім.

Жінки заробляють менше

У Німеччині жінки, як і раніше, заробляють значно менше від чоловіків. Згідно з офіційними даними, торік жінки заробляли в середньому 2517 євро на місяць, тобто майже на 30 відсотків менше, ніж їхні колеги-чоловіки. При цьому різниця в оплаті праці жінок і чоловіків у старих федеральних землях помітніша, ніж у нових. Так, на території колишньої НДР жінки заробляють у середньому на 23 відсотки менше від чоловіків, повідомляє «Німецька хвиля».

Злочинне кохання

Єгипетський чиновник подав до суду на свого сина за те, що той таємно уклав шлюб з чоловіком, який виконує танець живота в жіночому вбранні. В Єгипті одностатеві шлюби заборонено, гомосексуалізм кримінально караний. За повідомленням «Іджипшн газет», син чиновника — студент на ім'я Хані — познайомився зі своїм майбутнім чоловіком, 22-річним Валідом, в одному з нічних клубів. На допиті Валід показав, що він виходець з бідної сім'ї і працював у нічному клубі виконавцем танцю живота для того, щоб заробити грошей на операцію зі зміни статі. Бажаючи офіційно зареєструвати стосунки, Хані та Валід підписали особливий напівлегальний шлюбний контракт, яким не передбачено наявності свідків. Хані повідомив, що він має намір «посправжньому» одружитися з Валідом, коли той, нарешті, зробить операцію і стане жінкою. Нині подружжя перебуває в камері попереднього ув'язнення.

Передчуття сезону

Є такий термін у древньому мистецтві складання ікебани. «У вас 8 березня вітають жінок, у Японії 3-го — дівчаток», — каже майстер ікебани Мідорі Ямада. Тож саме час починати сезон квітів.

Для цього вона і приїхала до Києва. У перші дні весни в музеї Варвари та Богдана Ханенків відбулася виставка ікебани Мідорі Ямади та її студентів. До речі, при Посольстві Японії в Україні вже третій рік діють безплатні курси цього мистецтва, і Мідорі Ямада традиційно приїздить проводити семінари саме на початку весни. Але цього разу серед її слухачів були і дружини дипломатів та українських політиків. Дружина посла Японії в Україні Хідемі Амае зізналася, що знає Мідорі Ямаду вже 12 років. І, скориставшись давньою дружбою, попросила її зробити презентацію у своїй резиденції.

Можливо, з огляду на специфічну аудиторію пані Ямада не тільки демонструвала своє мистецтво, а й давала практичні поради. Довгий обідній стіл слід прикрашати ікебаною продовгуватої форми. Не варто ставити поруч тарілки із салатами. Ліпше — м'ясні страви... Якщо ви не знаєте, якої форми має бути ікебана, нехай вона повторює форму вази... Якщо ваза — сама витвір мистецтва, не перевантажуйте її пишною композицією...

Дивує Мідорі Ямаду наша традиція дарувати квіти з довгим стеблом. «Кажуть, що це символізує довгий вік. Але для самої квітки це означає швидке старіння і смерть. Тому я раджу зрізати стебло якомога ближче до бутона. І ще: коли ви несете квіти вулицею, то опустіть їх голівками вниз, щоб туди потрапляла вода», наголошує майстриня.

А ще пані Ямада скаржилася, що і в Москві, де вона мешкає останнім часом, і в Україні квіти значно дорожчі, ніж у Японії. Орхідеї — так узагалі втричі. Але було б бажання, насправді зробити ікебану можна з чого завгодно: гілка сосни, верби, тюльпани, нарциси... Головне, щоб була гармонія.

Наталя ФІЛІПЧУК.

ВІСТІ З ДІАСПОРИ

Березневі зустрічі

Союз українок Естонії відсвяткував 8 Березня ще на початку місяця. Ця дата не є червоною в місцевому календарі, проте наша діаспора традиційно її відзначає. Святкове зібрання відбулося в Українському культурному центрі, у старовинній каплиці XIV століття.

Були спогади про Україну й українські вірші, українські страви й українські жарти та пісні. І навіть деякі українські напої. Добре, що естонські закони дозволяють виготовляти їх для власного вжитку.

Союз українок Естонії засновано 5 років тому. З 1998 року він входить до Асоціації народів Естонії, а з 2000-го — до Світової федерації українських жіночих організацій (ФУЖО). Незмінна голова союзу — Лілія Чикальська, натхненниця усіх заходів, які проводив союз. Серед них були й вечори, присвячені видатним жінкам України: княгині Ользі, Роксолані, Марії Заньковецькій, Олені Телізі, Аллі Горській. Запам'яталася персональна виставка вишивальниці, заслуженої майстрині народної творчості України Віри Роїк.

Гаряча дискусія довкола проблем України та української діаспори виникла під час влаштованої за сприяння Союзу українок Європейської конференції міжнародних жіночих організацій СФУЖО. Тоді говорили й про ситуацію з українською мовою. За останнім переписом населення Естонії, у 2000 році тут мешкало близько 29000 українців. Краща половина з них — жінки. Проте рідною мовою українську вважають лише 6070, російську — 8 146, естонську — 270. Тож цікавих та гострих тем для заснованого союзом видання «Українки в Естонії» вистачає.

Володимир СТРОЙ.

Монголкам повернули свято

Міністерство праці та соціального захисту Монголії запропонувало знову оголосити Міжнародний жіночий день 8 Березня державним святом і зробити його вихідним. Як повідомляє РІА «Новини», це свято було скасовано 1995 року указом президента країни. Відтак нове свято, День материнства і дитинства, стали відзначати в Монголії 1 червня, в Міжнародний день захисту дітей. Але воно в країні не прижилося, бо традиційно 1 червня вітають дітей, забуваючи про матерів.

Попри те, що святкування 8 Березня було офіційно скасовано, в усіх держзакладах і установах Монголії чоловіки продовжували вітати жінок. А незмінними атрибутами цього дня, як і раніше, залишилися квіти, подарунки та святкове застілля.

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Мал. Лади ЄФІМОВОЇ

Божественна самотність

Так називається вистава, прем'єра якої відбудеться сьогодні у столичному театрі імені Івана Франка.

П'єсу (авторський варіант «Оксана») написав Олександр Денисенко, а поставив художник і режисер Олександр Білозуб. Він дав і нове ім'я цьому твору, в якому йдеться про останні дні життя Тараса Шевченка. Самотність головного героя у п'єсі підкреслено чималою кількістю персонажів (серед них і дівчата, яких любив Тарас у дитинстві й наприкінці життя — Оксана та Ликера). В ролі Шевченка — Петро Панчук. Дехто вважає Панчука «не схожим» на героя, але широкій публіці, як завжди, імпонує саме неканонічний герой.

На знімках:

Двоє самотніх. Наталя Корпан — Ликера, Петро Панчук — Тарас. Сцена з вистави.

Режисер Олександр Білозуб перед виставою — теж, либонь, переживає неабияку самотність.

Михайло Крамар у трагікомічній ролі солдата-мордвина, приставленого наглядати за опальним поетом. Солдат перший читає нові вірші поета й ніяк не може зрозуміти — що ж воно там написано?!

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Хто викупить Шевченка?

Дім Поета нині майже в такому стані, в якому був сам Тарас, поки не викупили добрі люди! Наш співрозмовник — директор Національного музею Шевченка, професор Сергій ГАЛЬЧЕНКО.

— Я бачу в недалекому майбутньому музей з оновленою експозицією, яка не лише ілюструватиме Шевченка, а стане відкриттям для кожного відвідувача. Наді мною колеги кепкують, коли кажу, що кожний киянин захоче прийти у такий музей не раз на рік, а кілька. А філолог заходитиме щомісяця! Чому? Хоча б тому, що у фондосховищах є раритети, які не можна постійно експонувати. Приміром, акварелі Шевченка — термін їх показу дуже обмежений.

Або бібліографія поета. Про нього написано стільки, що все одразу не покажеш. Є серйозні наукові видання, є наївні, щось застаріло. Але для сучасної наукової біографії Шевченка треба зібрати, осмислити і опрацювати все. Щоб уникнути міфів.

— Але ж міфи бувають цікаві.

— А бувають безглузді. Я, приміром, спростував міф Дмитра Косарика, який доводив, що у Шевченка був син — і називав цю людину. Для спростування досить знати арифметику. Є історії про хвороби Тараса, різні «діагнози». Автори двох «досліджень» померли одразу після написання таких книжок. Вочевидь, є якась сила, що не дозволяє сюди втручатися.

Здається, декого спокушає ідея відкрити невідомого, нетрадиційного, ба, навіть сумнівного Шевченка. Від історії нічого не сховаєш. Але, щоб вичитати в поемі «Тризна» натяки на гомосексуалізм Шевченка, потрібна дуже велика фантазія! Дехто в погоні за сенсацією забуває про совість. Приклад — історія з автопортретом Шевченка, де він намалював себе голим. Автопортрет зберігається у відділі рукописів Інституту літератури, включений до академічного видання творів поета. А професор Грабович узяв десь фоторепродукцію цього портрета, опублікував і зробив з цього сенсацію.

Я ріс у селі. Ще не вміючи читати, вірші Шевченка знав напам'ять, а навчила мене мати, яка до школи жодного дня не ходила. Гадаю, його одна-ково глибоко сприймають і прості люди, і вчені. Бо його світобачення віддзеркалює душу всього українського люду. Щоразу, читаючи Шевченка, відкриваєш щось нове. Читати його на дивані не можу. А сьогодні більше диванної літератури...

— Але нарешті видається і «повний Шевченко»...

— Ось перші два томи нового академічного дванадцятитомного видання. На підході ще п'ять томів. Справді, ставити пам'ятники, цитувати, не маючи найповнішого видання Шевченка, — соромно. Окремий рядок держбюджету цього року виділяє на «повного» Шевченка 5,6 мільйона гривень. А треба щонайменше 8 мільйонів. Але потрібні й «малі видання», де тексти Тараса було б подано точно. Бо у масових виданнях «Кобзаря» й досі є помилки, що роками мандрують з одного видання в друге. У дванадцятитомнику, що готується, тексти канонізовані, і всі перевидання треба здійснювати тільки за ними, щоб не вводити в оману читача.

— Чи не надто серйозний підхід до популярних видань?

— Знаєте, тридцять літ чи й більше я працюю як літературний джерелознавець і філолог. Працюю із першоджерелами, невідомими, неопублікованими, недослідженими. Мав превелике щастя читати автентичного Шевченка, відчути дух його рукописів. І, звичайно, моя мрія, як текстолога, подарувати читачам факсимільне видання творів Тараса. Варто читати поему «Марія» у кількох варіаціях, щоб відчути динаміку творчого мислення Шевченка і зрозуміти його творчі муки. Звичайно, хотілося б видати й окремі альбоми малярської спадщини: акварелі, олійний живопис, графіку. Я звертався до дуже поважних і заможних людей, наприклад, видати календар «Архітектура у малюнках Шевченка», але на музейні наукові програми не виділяють ні копійки.

— А ви щойно казали про нову експозицію музею!

— Музей у жахливому стані. Досі він був підпорядкований Київській міськдержадміністрації. Вирішено передати його із комунальної власності у державну, до Мінкультури і мистецтва. І вже два місяці музей без копійки — ні на зарплату, ні на охорону. Проламався дах, у білий зал тече вода. Нас передають до Мінкультури, а споруда залишається комунальною власністю міста, тобто музей — на чужому возі.

Стільці — власність міста, а музейна колекція — Мінкультури. Шевченко один, а його ділять між відомствами. Як не скажеш добре слово про людей, котрі ось уже два місяці без зарплати: прибиральниці, гардеробниці, охоронці з залах, науковці, які не припиняють роботи. А мої звертання до найвищих осіб, до Президента вже два місяці залишаються без відповіді. Цей палац дістався місту безплатно. Місто вважає, що це його власність, хоча за кордоном є спадкоємці Терещенка.

— Але ж вони не претендують на неї?

— Може, краще було б, щоб вони її забрали, а потім подарували під музей, щоб споруда була власністю музею. Я бачу в майбутньому нову експозицію, нові фондосховища, бо ті, що є, затісні для 70-тисячної колекції живопису, скульптури, архівних матеріалів. Я бачу нову експозицію, яка, повторюю, не була б ілюстрацією до біографії, а національним культурним і науковим центром.

І такі можливості у держави є: адже Український дім проектували саме під музей, щоправда, іншого пророка. Нині він служить комерційним структурам. А саме поблизу Українського дому найчастіше ступала нога молодого Шевченка, звідси арештований Кобзар почав свою Голгофу — в ім'я Божої та національної ідеї.

Шевченка люблять цитувати і президент США, і Папа Римський. Про наших годі й казати, але не вистачає чогось, щоб осягнути значення генія для власного народу. Може, присягу варто складати не лише на Біблії, а й на «Кобзареві»?..

Бесіду записав Ігор РУСАНІВСЬКИЙ.

Найголовніший пам'ятник

Скільки у світі пам'ятників Тарасові Шевченку? Краєзнавець із Харкова Микола Семенюк оприлюднив свій каталог скульптурної Шевченкіани, який складав протягом 20 років і поповнює досі. Там близько 800 пам'ятників. В Україні — 700, за кордоном — 75 у 26 країнах світу. Зокрема у США й Канаді — по 4, у Франції — 3, в Росії — 5 (та п'ять меморіальних дощок), у Молдові — 2. По одному — в Аргентині, Парагваї, Кубі, Румунії, Угорщині, Югославії, Польщі, Словаччині, Білорусі, Туркменистані, Таджикистані, Грузії, Вірменії.

Тим часом цей перелік зовсім не «рекордний»: серед письменників найбільшою кількістю монументів може похвалитися Шекспір — близько двох тисяч.

Коли вже мова пішла про пам'ятники Шевченкові за кордоном, то варто згадати рік 1964-й, коли пам'ятник було відкрито у Вашингтоні. Перед тим сенат США схвалив відповідну пропозицію, президент Ейзенхауер підписав її. Кошти збирали серед української діаспори. Зібрано було по всіх штатах понад 300 тисяч доларів, а кількість жертводавців сягнула 22 тисяч. Усі прізвища занесено до спеціального альбому.

Наймолодші пам'ятники Шевченку — у Корсунь-Шевченківському на Черкащині (1999), у Чернівцях (1999), у Кам'янці-Подільському (2000), в Алмати (2000), в Запоріжжі (це 16-й пам'ятник Кобзареві в області, 2000), у Санкт-Петербурзі (2000), у Березному Рівненської області (2001), у Маріуполі та Добропіллі Донецької області (2001), у Новій Каховці (третій на Херсонщині пам'ятник Кобзарю, 2002), у Радехові Львівської області (2002), у Варшаві (2002), у Мінську (2002), у Ташкенті (грудень 2002).

Зрештою, він того заслужив. Якби не він — хтозна, як називалась би наша країна. Письменник Микола Фененко, більшу частину життя провівши у сталінських таборах, у 1956 році повернувся до Маріуполя з воркутинської каторги і написав книгу «Топоніміка України у творчості Тараса Шевченка». Там показано, як Шевченко повернув своєму народові ім'я, а Батьківщині —законну історичну назву: лиш у «Кобзарі» поняття Україна трапляється 198 разів. Навіть у Котляревського, великого попередника Тараса, Україну не згадано жодного разу. Оце і є головний пам'ятник, який сам Тарас поставив навіки.

Володимир ПОРТЯНКО, заслужений працівник культури України.

Де канон, а де ікона

Звернення Хмельницької обласної організації Українського народного руху до патріарха Філарета і Святійшого синоду УПЦ КП канонізувати Тараса Григоровича Шевченка (мовляв, «лише такий крок, зроблений церквою, стане гідною і шляхетною нагородою для української нації, української землі») несе у собі загрозу зганьбити Душу Пророка і завдати шкоди церкви. Адже Тарас Шевченко в останні роки життя відійшов від християнства і пішов у Вічність з дохристиянською природною вірою. Відомо, як Тарас Григорович звертався до біблійних богів і самого Ісуса Христа. Наприклад, у вірші «Бувай по світу я чимало»:

«Наробив, ти, Христе
лиха»!
А переінначив?!
Людей Божих?! Котилися
Й наші козачі
Дурні голови, за правду,
За віру Христову.
Упивалися й чужої
І своєї крові?
А получчали?.. Ба де-то!
Ще гіршими стали...

Ще категоричніший «Гімн черничий»:

«Тебе ж, Боже, зневажаєм,
Зневажаючи співаєм:
Алілуйя!
Обдурив ти, нас убогих...»

23 березня 1860 року в листі до брата Варфоломія Тарас Григорович писав, зокрема, таке: «... Я тілько не фарисей, не ідолопоклонник такий, як оті християни — сіпаки і брехуни...»

Як після цього канонізувати Поета?

Зрозумілі добрі наміри бажаючих канонізувати Тараса Григоровича християнською церквою. Але ж варто шанувати нехристиянську (принаймні нецерковну) Душу Пророка і разом з тим поважати почуття християн. Тому закликаю не ганьбити нашого Пророка і не шкодити УПЦ КП.

Павло ГАРАЧУК, член Всеукраїнського товариства «Просвіта».

Ананьїв Одеської області.

Люди і тексти

Автором вірша «Ще не вмерла України ні слава, ні воля...» спершу вважали Шевченка, потім Чубинського. Та йому належить лише редактура і приспів. А вірш писали Микола Вербицький-Антіох, дворянин, 19-річний студент з Петербурга, і 21-річний студент із Києва шляхтич Тадей Рильський (обидва 1861 року, в пам'ять про Шевченка, зреклися дворянства).

Але спершу скажу дещо про себе, щоб було зрозуміло, звідки я все це знаю. Мені не було й року, як фашисти розстріляли маму. Батько з війни привіз мачуху. Батьків мені замінила Євгенія Вербицька-Кулішева, дочка названого сина П. Куліша, невістка згаданого М. Вербицького. Її дочка (моя мати) загинула, син зник у ГУЛАГу. Бували ми й у Віри Вербицької (її чоловіка, поета, що переклав «Інтернаціонал», Миколу Вороного й сина Марка знищено в 30-х). Серед цих бабусь минуло моє дитинство, в оповідях про Людей нашого Роду і їхніх друзів. А то були: Віктор Забіла, Білозерські, Опанас Маркович, Куліші, Глібов і сам Шевченко.

Потім, у Києві, я, студент, жив у гуртожитку на Тарасівській, 5/7. З бабусею ми бували в її родичів по чоловікові, сестер Голіциних, що мешкали поряд. Вони зберігали альбом своєї мами з віршами «Ще не вмерла...», написаними саме в цьому домі.

...Микола Вербицький, син секретаря Чернігівської губернської управи, студент Київського університету, за свої сатиричні вірші був переведений до Петербурга. Оселився там у домі, де вже жив студент, його далекий родич Павло Чубинський. Згодом там зупинився Опанас Маркович. А поряд, у будинку академії, мешкав Шевченко. Вони часто збиралися. Вербицький, талант якого хвалив сам Глінка, грав на фортепіано, Маркович співав, йому помагав Шевченко, хоч і казав, що тепер з його голосом можна співати лиш «Зайнято!».

Шевченко скоро помер. Похорон збігся в часі з панахидою по загиблих у Варшаві маніфестантах. На панахиді поляки співали «Еще Польска не згінєла», а потім пішли на похорон Шевченка. Студентів-поляків тягали до слідства. Студенти-українці подали підписи на доказ того, що й вони були на панахиді. Конфлікт залагодили. Але Вербицького з земляками відправили додому. Аж через рік дозволили повернутися. Перед від'їздом вони зібрались у серпні 1862-го, можливо, справді у Голіциних. Були там Тадей Рильський, Максим Свенціцький, Павло Житецький, Іван Навроцький (ці двоє привели приятелів-сербів). Рильський і Свенціцький на прохання сестер Голіциних співали «Еще Польска не згінєла». Чубинський сказав Вербицькому: от і нам би таку пісню! Микола тут же поклав на музику відомі тепер слова «Ще не вмерла України ні слава, ні воля...» Текст писали він, Рильський і Свенціцький. Рядок «Ой Богдане-Зиновію, п'яний наш гетьмане, // За що віддав Україну москалям поганим?» Чубинський відредагував: «Гей, Богдане-Зиновію, необачний сину, нащо віддав на поталу неньку-Україну?» Потім серби заспівали своє: «Серце біє і крев ліє за нашу свободу...». Чубинський перефразував: «Душу й тіло ми положим за нашу свободу...» Усі переписали собі слова. Примірник Т. Рильського потрапив до Миколи Лисенка, той написав музику, і скоро «Українська марсельєза» полетіла по Лівобережжю.

А на Правобережжі пісня звучала як гімн — бо там автором тексту вважали Шевченка. А сталося так. Свій примірник Вербицький віддав П. Кулішу. Той через Свенціцького передав львівському літератору Климковичу недруковані вірші Шевченка («Заповіт», «Мені однаково»), а заодно й «Ще не вмерла...». Цим текстом і відкрився 4-й номер журналу «Мета» за 1864 рік.

Млинівський священик Михайло Вербицький поклав вірші на музику. В грудні 1864-го в Перемишльській семінарії пісня лунала вперше й так сподобалася ректору, що він радив поширювати її між прочан. Скоро вся Галичина знала пісню, а в часи УНР — і вся Україна. А «Українську марсельєзу» забули. Але 9 березня 1990-го в Києві коло пам'ятника Тарасу Шевченку зустрілися обидві пісні: одну співав Кубанський козачий хор, другу — хор українців з Канади.

Володимир СИРОТЕНКО (ВЕРБИЦЬКИЙ).

Львів.

***Від редакції:** цей матеріал є скороченим викладом заключного розділу з рукопису книги п. Сиротенка «Незнаний Шевченко».*

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Мал. Богдана ЯЦИНИ (6 років).

СУСПІЛЬСТВО

ІСТОРІЯ ЛЮБОВІ, або Український романс

Якби хтось спробував переказати фабулу подружнього життя касирки Марії Гатали і композитора Валерія Квасневського, критик неодмінно зауважив би, що це нагадує бразильсько-мексиканський серіал за схемою: любов, зрада, розлука, нещасний випадок, багато сліз і врешті — «хепі-енд». Саме так усе й складається. З одною різницею: насправді історія любові звучить як проникливий український романс. Для широкого загалу таких уже не пишуть...

Отже, жила-була красуня Марія. З дитячих літ дуже любила зустрічати й проводжати разом із батьком-залізничником поїзди. Свого часу не вдалося вступити до медінституту — пішла працювати на залізницю касиркою. Здавалося б, ну що можна вигадати на цій посаді, щоб вирізнитися поміж інших? Але віконечко Мусі (так називають її колеги) завжди світилося усмішкою, добротою, і навіть кількох хвилин спілкування вистачало, щоб надовго запам'ятати її голос і променисті очі. Їй присвоїли звання «Кращий касир Львівської залізниці», потім — «Кращий касир мережі доріг СРСР». Вона очолювала товариський суд, її обирали впродовж 20 років до народного суду. Дітей Бог не дав, і вона свого чоловіка Михайла Гаталу... «усиновила», тобто узяла максимум родинних проблем на себе. Такий типаж дуже популярний серед українського жіноцтва, надто — в епоху масової фемінізації чоловіцтва.

Роки спливали, як тиха вода, і гріх було скаржитися на долю.

— До 35 років я не вірила в Бога, — розповідає про себе Марія Іллівна. — Коли помер мій батько, я почала дуже просити Бога, щоб допоміг мені поховати його на Янівському цвинтарі. «Господи, допоможи знайти в архівах потрібні документи, я вивчу всі-всі молитви, буду вірною тобі», — благала.

Так і сталося. Відтоді усе, що відбувається з нею, вона вважає волею Творця і дякує за випробування. А вони прийшли неждано-негадано.

Якось їй приснився сон: наче куля поцілила в самісіньке серце. Прийшла на роботу стривоженою. Того дня до її каси, котра обслуговує замовлення, прийшла група чоловіків, які виїжджали до Москви на заробітки. Пасажири виклали гроші, Марія Іллівна порахувала купони і зауважила, що бракує 500 тисяч (нині це — 5 гривень). А чоловіки відреагували істерично. Звинуватили касирку в шахрайстві, геть вивели жінку з рівноваги. Та коли клієнт, котрий «завжди правий», добре порахував гроші, попросив вибачення. Та вже було пізно. У Марії враз оніміла нога, її забрала «швидка». Лікарі не одразу поставили правильний діагноз (відірвався тромб), і операцію зробили вже на межі життя і смерті — ампутували праву ногу вище коліна. Марія мужньо витримала операцію. Її не полишала воля до життя, допоки до лікарні не прийшов її коханий чоловік, з котрим прожила понад 20 років. Вона побачила перед собою чужу людину. І аж тоді впала в депресію.

—Тепер я вже простила йому і не хочу згадувати недобрим словом. А тоді мені не хотілося жити. Здавалось, що ось-ось збожеволію. Запросила лікаря-психіатра. Той послухав і сказав, що в мене напрочуд здорова психіка.

Пригадую, лежала із заплющеними очима і почула розмову двох санітарок. «Першим помре сивий чоловік, а оця жіночка — після нього». Згодом прийшла медсестра і запитала, чи мені не потрібен священик, бо після сповіді багатьом стає легше. «Я не збираюся помирати», — кажу їй, але на сповідь погодилася. То була Страсна п'ятниця. За три дні — Великдень. Однак священик, дізнавшись, що я невінчана, категорично відмовився сповідати. І я попросила його повінчати нас із чоловіком тут же, в лікарняній палаті.

Щоб не бути своєму розгубленому чоловікові тягарем, Марія сама зініціювала розлучення. Розділили майно, і Марія опинилася в однокімнатній квартирі. Сама, але не самотня. Бо ліки зійшли з небес самі собою — у вигляді віршів. Ще в лікарні, де провела багато місяців, вона почала записувати поетичні рядки, які неначе випливали з підсвідомості. І папір перетворювався на білий незаповнений аркуш долі — вірної, незрадливої. Поетичні рядки неначе витісняли біль, але цього було замало для Марії. Вона почала мріяти про повернення на роботу. Поклопотала, щоб її перевели з першої групи інвалідності на другу, і написала листа до тодішнього начальника Львівської залізниці Георгія Кірпи. Розповіла про все, що довелося пережити. Резолюція на листі була короткою: «Прийняти і доповісти».

— Георгій Миколайович мене врятував. Коли йшла на роботу, мені хотілося обцілувати кожну сходинку. Питаю у своєї молодої колеги, де придбати туш для повік, бо хочу бути гарною, щоб мене не жаліли. Та розсміялася у відповідь.

Колеги дуже зраділи поверненню Мусі. У касі вона ховає милиці, знімає протез і... Маленьке віконечко каси — велетенське Вікно у Світ — відчинене. Пасажири бачать квітучу жінку, завжди причепурену, при зачісці, макіяжі. Її голос і погляд забути неможливо. Як і проникливі поетичні рядки, котрі народжуються й народжуються. Вона продовжує записувати їх до товстого зошита. Друзі допомогли видати перші поетичні збірки.

Якось до її каси зазирнув львівський композитор Валерій Квасневський. Він прочитав про Марію в газеті і прийшов тому, що його приятелька переживала схожу драму. (Та приїхала із Санкт-Петербурга зробити у Львові операцію — потай від коханого. А він побачив суджену без ноги і не злякався. Навпаки, пришвидшив шлюб.) Розговорилися. Композитор придбав дві поетичні книжки, почитав їх і навідався знову. Марія була приємно здивована тим, що її вірші, які вона все ж не вважає високою поетичною творчістю («поезія — то Ліна Костенко»), перетворилися на чудові пісні та романси: «Жовтеє листя», «Згадай мене». Так Валерій і Марія стали творчими партнерами. Почали ходити разом на виставки, концерти, у музеї. Валерій відкрив для неї інший світ, досі невідомий.

— Він вважав, що мені треба більше рухатися. Пригадую, повів мене на прогулянку до Шевченківського гаю — далеченько. Культю натерло до крові — вона у мене нетипова, але я зціплюю зуби і йду. Потім три дні лежу...

А Валерій вів свою подругу з гордістю й захопленням:

— Ти — не така, як усі. У тебе ноги немає, але ти встала і йдеш...

Особисте життя у Валерія не склалося. Був одружений лише кілька місяців, останніми роками жив разом із мамою. У творчих колах, де він обертався, панував егоцентризм, а відтак жодну жінку він не сприймав як потенційну подругу життя. Допоки не з'явилася Марія. Освідчення Валерія було незвичне: «Ти — надто хороша, щоб бути коханкою. Виходь за мене заміж».

Найважче було підготувати до такого кроку маму. Валерій запропонував одружитися таємно, а вже потім поставити її перед фактом. Марія не погодилася: «Як жити без благословення? Я звикла, щоб мене поважали». Потому плакали всі троє — кожний у своєму кутку. Згодом житейська мудрість мами взяла гору і вона відверто сказала Марії: «Я, звичайно, не в захопленні, але мій син вас дуже кохає, і я не хочу, щоб йому було боляче». Уже четвертий рік вони живуть разом. У кімнаті Марії душа композитора набирається снаги і тепла. У маминій комнаті стоїть його фортепіано, там він працює, нерідко — до ранку. Мати з сином — сови. Марія засинає рано і спить дуже чутливо, бо чекає на чоловіка.

«З моїх страждань зосталось попелище», — пише Марія. І це — щира правда.

— Я — щаслива у Бога. Бо знайшла більше, ніж втратила...

Торік за сприяння начальника Львівської залізниці Богдана Піха вийшла збірка поезій Марії Гатали-Квасневської «Береги надії». Там кожен написаний рядок переплавлений в горнилі болю, любові, надії.

I не змирюсь з тавром несучим,
Не інвалід я, бо жива!
Є сила волі невмируща,
Вона і смерть перемогла.
Існують острови надії,
Я бачу їхні береги,
Там ясне сонце душу гріє,
Не втрачу до життя жаги!

Було б лукавством казати, що нині Марія літає на крилах. Зрештою, її біль нікуди не подівся, він просто зміцнив дух. Свої книжки вона дарує тим, хто потребує путівної нитки — від серця до серця — і найдорожчих цілющих ліків, що називаються любов'ю до життя.

Український романс ще не завершився...

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Фото з родинного архіву.

На знімку — Марія Гатала: «Не хочу, щоб мене жаліли...»

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Малюнок Олі ПАХОЛОК (13 років).

ШЛЮБ ЗОЛОТОЇ ПРОБИ

До священика ходили таємно

Хочу вам похвалитися, що ми із дружиною Ганною Семенівною прожили разом понад 50 років.

У квітні 1951 року я повернувся зі служби в армії, яка забрала у мене шість років молодості. А в нашому селі Стоянці працювала тоді вчителька молодших класів — гарна дівчина Ганя. Я собі її уподобав, ми гарно дружили. А 13 березня 1952 року я таки переконав її, що нам уже час бути разом, і ми пішли до районного ЗАГСу в Судовій Вишні. Запросили двох працівників райвно за свідків і розписалися. Потім таємно взяли шлюб у греко-католицького священика, у його хаті. Радянська влада вчителів (відповідальних за виховання підростаючого покоління!) дуже переслідувала за такі справи.

1953 року народилася дочка Ольга, яку ми охрестили теж таємно в хаті того самого священика. Через чотири роки народився син Володимир. У Судовій Вишні ми збудували власними руками будиночок і в ньому живемо. Навпроти — школа і стадіон. Улітку тут дуже гарно і весело.

Діти повиростали, здобули вищу освіту. Оля працює у Хмельницькому вчителем англійської і німецької мов, виховала разом із чоловіком Миколою троє дітей. Син живе зі своєю сім'єю у Львові.

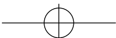
Дружина має 40-річний викладацький стаж, я 37 років працював учителем праці. Нині очолюю Судовишнянську міську організацію пенсіонерів, яка охоплює 2490 жителів містечка.

Дай, Боже, усім читачам і працівникам редакції доброго здоров'я, щастя та великих успіхів у роботі!

Петро ДИКИЙ.

Львівська область.

P. S. Петро Миколайович Дикий — наш давній читач. Під час минулої лотереї він виграв заохочувальний приз — хутряну шапку. А цього разу не втримався і розповів нам про свою родину.

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Березень часом снігом сіє, часом сонцем гріє

9 березня — Обертіння, Івана Предтечі. Кажуть, що на Обертіння птиця обертається до гнізда, діти — до хліба, а чоловіки — до жінок та роботи; цього дня не можна прати.

13 березня — Василя-плаксивця. Вважається, що цього дня весна повністю забирає своє право від зими, бо «Василь зі стріхи капає — землю поквапує».

14 березня — Євдокії, Явдохи-плющихи. За цим днем прогнозуються весна й літо. Як вода капає зі стріх, то ще довго буде холодно. Які Явдохи, таке й літо: теплий вітер — на мокре, вітер з півночі — на холодне, крутитиме сноги в полі; якщо повіє од Дніпра (із заходу), то добре ловитиметься риба, коли ж зі сходу — плодитимуться бджоли, а з півдня — врожай на хліб.

Прикмети березня

- Побачив шпака — знай: весна біля порога.
- Жайворонок з'явився — на тепло, а зяблик — на холоди.
- Якщо у гніздах менше яєць, ніж звичайно, — рік буде неврожайний, у такий спосіб птахи віщують, яким буде літо на корми.
- Гуси летять високо — води буде багато, а низько — мало.
- Граки на гнізда сіли — через три тижні можна сіяти.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Додайте рожевого до сірого тла...

Що не кажіть, а нам, жінкам, без компліментів і день не день, і сонце не сонце. Дарма що міленіум надворі, а ми, немов за часів лицарських романів, безпомилково вловлюємо найменші нюанси цього найкоротшого жанру, не побоюся сказати — мистецтва. І цінуємо його авторів: і класиків, і новаторів, і навіть сюрреалістів.

От, приміром, іде жінка з роботи (раз на сто років не поспішаючи, бо потрібний автобус щойно рушив), а їй назустріч — високий незнайомець, зазираючи в обличчя: «О, які очі!». Чи не серенада?

Або мчить повз вас струнка жіночка із напханими пакетами в руках, цокаючи чобітками на височенних шпильках, силкуючись наздогнати маршрутку, аж раптом з відчиненого вікна сріблястого авто чує: «Які ніжки!..». Що там у її серденьку відбувається, не ваша справа, але ж не перевелися поціновувачі краси навіть серед крутих!

Утім, наведене — то, так би мовити, лише увертюра. Дещо вищий за розрядом отакий витвір. Переповнений вагон метро. Ви — чарівна, але стомлена після робочого дня, дивом умостившися поряд із товстелезним дядьком, ледь утримуєте важкі сумки і подумки радієте, що поїзд вийшов із тунелю й можна відпочити від споглядання натовпу, дивлячись на вечірній Дніпро, і раптом чуєте: «Така гарна, а чомусь сумна, то, може...». Цей «перл» приправлено багатообіцяючою інтонацією та ще й відповідною «ароматерапією»... Вочевидь, автор ціни собі не складе, бо насмілився на таку поему в прозі. Хоча, можливо, він в ейфорії?

Та облишмо «поетів», скажімо кілька слів про «поетес». Приходить, приміром, одна із співробітниць суто жіночого колективу на роботу в новій рожевій блузі. Чи можуть колежанки знехтувати це? Правильно, не можуть. Вони воліють додати до романтичного кольору трохи пристрасті, тобто — червоного. Розумієте, про що я? Тож усі одностайно вихваляють обнову, і кожна цідить «по краплинці» на кштапт «чарівно, але не на роботу», «чудово, та рожевий — уже не модно», «дуже гарно, але до твоєї постави краще щось темніше», «загалом, добре, та я змінила б ґудзики»... Знайома класика, чи не так?

А ще є авторки, котрі вдаються до оригінальності — вони такі лаконічні, що їм пари з вуст — просто не помічають, яка ви сьогодні гарна після вихідних, або з новою зачіскою, або з шикарною засмагою, або..., або..., або...

Однак усе це — жанри не нові. Нещодавно мене вразив отакий собі «вищий пілотаж». На першому місці в автобусі, навпроти дверей, за білявкою в капелюшці угледіла я свою сусідку, в якої вже діти дорослі та ще й трудового стажу — три десятки років. А на вигляд — струнка, з модною зачіскою, усміхнена. А підмальована як, ви б бачили! Дивитися на неї — одне задоволення. Біля неї стояв чолов'яга приблизно таких самих літ. Щоправда, його постава, як то кажуть, бажала бути ліпшою. Мабуть, йому було важко триматися на ногах, тому й обличчя аж розпашіло від злості. І от що він «склав». «Тільки-но погляньте на неї! — резюмував дебелий дядько, звертаючися до оточуючих, — і совісті вистачає вмоститися на сидінні для старих! Я б на її місці посоромився. Ич як губи намазала... Колінця виставила! Ліпше б поступилася... Ну й молодь пішла, не те, що колись. Та я в її віці!..» У відповідь жінка, наче граючись ситуацією, переможно-кокетливо підвела на нього очі і закліпала віями-метеликами. Мабуть, на знак вдячності.

Оце справжній новатор, і жанр той потребує особливого вивчення. Втім, чи зацікавить він фахівців, мене не обходить. Та, скажу відверто: ми, жінки, просто мріємо про такий «сонет»!

Любов СТАНАЧИЧ.

Зустрілися в Берліні

Фото з сімейного архіву.

Фото Анатолія МАГДЕНКА.

До початку Великої Вітчизняної війни дівчина з курортного Миргорода Галина Корсун навчалася на фізико-математичному факультеті Мелітопольського педінституту і готувалася стати педагогом. А Микола Цись з гоголівських Великих Сорочинців тоді ще шкалярував. Невелика на зріст, тендітна і метка медсестра Галя влилася в лави захисників рідного краю пекельного літа 1942 року на переправі через червоний від людської крові Дон.

— Часто, — згадує Галина, тепер звісно, Іллівна, — виносила з поля бою поранених, мабуть, і вдвічі важчих від себе. Всього бувало. Не було тільки такого, щоб залишила когось без допомоги...

Згодом волею долі Галині Корсун випало побувати у визволенні під час Корсунь-Шевченківського побоїща, гнати чужинців геть далі від Києва. По війні, принаймні так було донедавна, київська середня школа № 136 носила ім'я їхньої 136-ї червонопрапорної стрілецької дивізії. Там зустрічалися ветерани-фронтовики, разом з учнями відвідували музей Великої Вітчизняної війни.

Якось під час огляду експозиції хтось з однополчан вигукнув: «Галю! Йди мерщій сюди!.. Це ж ти?..».

З потьмянілої від часу фотографії їй в очі дивився Людвіг Свобода, якому медсестра Галя бинтувала поранену руку і який згодом стане першим президентом Чехословаччини.

Потім були пекельні бої на Сандомирському плацдармі. У Берліні Галина Іллівна прийшла вже лейтенантом медичної служби у складі групи спеціально відібраних фронтових медиків, які обслуговували очолювану Маршалом Радянського Союзу Георгієм Жуковим радянську делегацію під час підписання Акта про капітуляцію фашистської Німеччини у Потсдамі.

Одного осяяного радістю Перемоги травневого дня вона й опинилася біля списаних на всі лади нашими воїнами стін поваленого рейхстагу. Не втрималася від спокуси залишити там і свій автограф.

Тим часом поруч пораненою рукою молодий єфрейтор з іще не потьмянілою медаллю «За відвагу» на грудях виводив «Микола Цись».

— Ти бач! — здивувалася. — У Миргороді та довколишніх селах таке прізвище дуже поширене. Познайомилися. Єфрейтор справді виявився земляком. Він пройшов з боями від Дніпра до фашистського лігва. Там був поранений і лікувався в одному з берлінських госпіталів.

Одне слово, сфотографувалися біля рейхстагу і домовилися про зустріч у рідному обом гоголівському краї. Але сталося так, що Галина невдовзі вийшла заміж за однополчанина і стала Гориною. Бойовий автомат змінила на той, що наклеював етикетки на пляшки славнозвісної «Миргородської» мінеральної води. Микола Сильвестрович багато років працював фуражиром на тваринницькій фермі у рідних Великих Сорочинцях. Якось у районній газеті «Прапор перемоги» читав спогади колишніх фронтовиків, де Галина Горина розповідала про зустріч із земляком біля стін рейхстагу.

— Так то ж був я! — вигукнув і чимдуж помчав до телефону...

Через 57 років після зустрічі в Берліні ветерани зустрілися знову...

Григорій ГРИНЬ,
Леонард НІКОЛАЄНКО.
Полтавська область.

На знімках: Галина Горина та Микола Цись.

НЕВІДОМЕ ПРО ВІДОМЕ

Квіти–«меломани»

Чи знаєте ви, що рослини дуже люблять... слухати музику? Не маючи органів слуху, вони дуже жваво реагують на неї. В результаті досліджень індійських, американських та канадських учених з'ясувалося, що рослини вочевидь віддають перевагу певним музичним творам, приміром, «Весні» Й.-С. Баха і «Порам року» А. Вівальді. Подобаються їм також індійські мелодії раги і звуки ситар.

Зовні симпатії виражаються в тому, що стебління тягнуться до джерела звуку, а їх висота, кількість бруньок і листя збільшуються майже вдвічі. А ось рок і барабани їх не надихають — рослини вживають більше води, але зеленої маси стає менше. Хоча стосовно джазу (попри барабани) виявили дуже гарний смак — оркестри Армстронга та Еллінгтона було сприйнято прихильно.

Американський дослідник Д. Карлсон запатентував оригінальну методику, що гарантує підвищення врожайності квітів від 25 до 100 відсотків під час «прослуховування» касети з музичними записами, що випускає його фірма.

Навряд чи рослини можуть думати і слухати, як люди, мабуть, у них інший спосіб сприйняття музики, ніж у інших живих організмів. Можливо, це відбувається на біоенергетичному рівні.

Марічка КОРМУШКІНА.

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Мал. Вікторії КРИВДИ, 11 років.

ГАСТРОЛІ

Просто «Жізель»

Гастролі Державного Академічного театру класичного балету під керівництвом Н. Касаткіної та В. Васильова, що пройшли в Києві минулого тижня, не залишили київську публіку, яку важко чимось здивувати, байдужою.

Балети «Жізель», «Дон Кіхот» і «Спартак» — шедеври світового класичного мистецтва просто вражали на сцені Національної опери. Справжнім святом для глядачів стала «Жізель».

Не всі шанувальники балету змогли потрапити на вистави Московської трупи — ціни на квитки гастрольних артистів приголомшують завжди, але та кількість юних глядачів, які подивилися цю виставу, тішила.

Невибаглива історія кохання і смерті не сходить з підмостків провідних театрів. Геніальна музика Адана та видатна хореографія Петіпа з прем'єрної вистави, що відбулася в Парижі 1841 року, й донині зворушують юні душі.

Діти, чиї серця впустили до себе трагічну долю Жізелі, виходили із зали вже іншими — замисленими і дорослішими.

Юні глядачі відкривали для себе таємницю зради і прощення, висоти і ницості людської душі.

І така сила мистецтва: щоразу перед нами відкривається таємниця, для осягнення якої не вистачає цілого життя.

Цього разу це була таємниця «Жізелі».

Лариса СЕВЕРЕНЧУК.

Наступний номер «ГУ» вийде на 12 березня ц.р.

Голос України

Редактор номера Іван ІЛЛЯШ.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

(р) Платні матеріали.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311044. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

